

rostra

februari

1978

nr 58

rostra

blad van de
economische
faculteit

jaargang '77-'78

redactie

Herman van Oorschot
Noor de Bruin
Piet de Vrije
Ingrid Westerman
Kees de Boer
Tjalling Haisma
Ouke Uilkema
..?..

postadres

Jodenbreestraat 23
kamer 2141
Faculteitsbureau

adres

Jodenbreestraat 23
kamer 1338
Amsterdam

illustrator

Onno Kraft van Ermel
Andra Picka

drukkery

Drukkerij Kaal,
Nieuwe Herengracht 61

inhoud

pag	3,4	herprogrammeeringsmanifes- tatie
,,	5	Jimmy Carter
,,	6	Recensie Hennipman
,,	7	Landbouwcoöperaties
,,	8,9	Kluwerprijs voor Klant
,,	10,11	februaristaking
,,	12	boekbespreking Thoben
,,	13	vrouw in zicht
,,	14	U.R. begroting
,,	15	Bom gebannen
,,	16	Heertje,heer Bontebal
,,	17	Ronduit de raad
,,	18,19	brief uit Sri-Lanka

De problemen rond de sollicitatieprocedure, waarvan in het vorige nummer gewag werd gemaakt, naderen hun oplossing.
In het volgende nummer hopen wij u de naam van de nieuwe docent-medewerker te kunnen mededelen.

Hebt u uw goede voornemens al laten varn..... wij niet. Produktiviteit en leesbaarheid dat is ons motto en daar houden wij ons aan.
Alleen al het feit dat binnen een maand wederom 20 Rostrapagina's op uw deurmat neerplofften.

En wat voor pagina's: maar liefst 3 boekbesprekingen; wederom een politiek artikel (schrijft hilterman wellicht onder schuilnaam in ROSTRA???) ; prominente hoogleraren en hun pennevruchten (Klant en Stuijvenberg)....het kan alle- maal niet op.

Even onder ons..Nou Pais eenmaal weg is mis je hem toch wel nietwaar?
Rest ons ten overvloede nog eenmaal te vermelden dat dit nieuwe nummer gedeeltelijk op ons nieuwe redactieadres is vervaardigd, kr. 1338, tel. 2497.
Kom eens langs.

Het postadres blijft hetzelfde, uw inbreng blijft gewenst.
N.B. De artikelen zonder typfouten zijn afkomstig van de vakgroeptypistes
onze dank

rostra

1978

blad van de
economische
faculteit

nieuwe kamer

1338

telefoon

2497

DE LAATSTE LOODJES

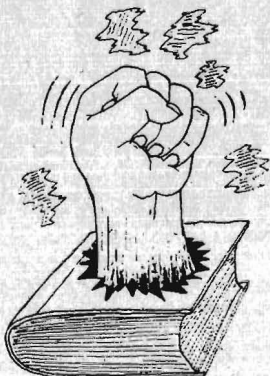
log manifestatie 18 februari

Ongeveer tien jaar geleden vergaderden in Wassenaar aan aantal nota-bele vriendjes die op het ministerie, bij bedrijven of universiteiten iets te maken hebben met wetenschappelijk onderwijs of onderzoek. Mede in het kader van plannen die in de OESO werden ontwikkeld werd over de kwaliteit en de kosten van het w.o. gesproken. Er zouden te veel te hoog gekwalificeerde wetenschappers komen. Besloten werd om te streven naar een nivo voor het w.o. dat meer op dat van een hogere beroepsopleiding zou lijken. Onenigheid in deze 'onofficiële praatclub' was er over het feit of er aan de universiteiten 4 of 5 jarige programma's zouden moeten worden gegeven. Men werd het eens over 4 jaar. De argumentatie hiervoor was: "Als je op 4 jaar koerst, zal het wel 5 jaar worden."

Sindsdien is er heel wat gebeurd. Posthumus luidde het proces van herstructurering officieel in. De 4-jarige cursus is steeds een fel omstreden kwestie gebleven. Voorstanders beten er zich steeds feller op vast. Tegenstanders hadden de grootste moeite om na massale acties op de universiteiten de overwinning binnen te halen dat in de wet de 5 jaar als (maximale) cursusduur werd opgenomen. Andere door de wet voorgeschreven veranderingen in de programma's zijn de selectieve propeuse, de beperking van de inschrijvingsduur (2 jaar + de cursusduur) en het instellen van een lerarenvariant.

Vorig cursusjaar zijn door alle fakulteiten programma's opgesteld en als aanvraag ingediend bij de minister; 80% van de programma's zijn 5 jaar. Als alles loopt zoals gepland moet de minister omstreeks deze tijd zijn oordeel vellen over de programma's. Een historische gebeurtenis in de geschiedenis van de universiteiten die vergaande konsekwenties zal hebben.

Ferd Crone, bekend van de Aktiegroep Ekonomen en dit jaar voorzitter van de ASVA zit niet stil af te wachten wat er komen gaat: "De grote vraag is hoe ze tegen het wetenschappelijk onderwijs aan gaan schoppen." "Pais wil zelf verantwoordelijk worden voor het hoger onderwijs en dat geeft te denken. "Ergens in zijn oude Aktiegroep-archief heeft Ferd een uitspraak van Pais opgezocht in de fakulteitsraad waarin hij, in tegenstelling tot de Posthumus voorstellen van toen, opkomt

voor ruimere studietermijnen. Maar ja dat zegt natuurlijk niks. Veel goeds valt er, mede na de uitspraken van de oud-staatssecretaris Klein, niet te verwachten. De ASVA heeft dan ook besloten om dit jaar prioriteit te verlenen aan de herprogrammering. "Al lang voordat er nog maar sprake was van een rechts kabinet hebben we voorbereidingen getroffen om landelijk op te treden in deze bijna laatste fase

In december werd het advies van de Onderwijs Raad aan de minister over De Herprogrammering bekend. Dit vrij belangrijke adviescollege vormde de laatste schakel in de procedure voordat de minister beslist over de aangevraagde, veelal 5 jarige, programma's van de universiteiten. De Onderzoeks Raad "is onder de indruk gekomen van de kwaliteit van vele der overlegde stukken". "Het is haars inziens duidelijk, dat in het algemeen met ernst en op weloverwogen wijze aan de opzet van de nieuwe programma's is gewerkt."

Het touwtrekken rond de kwaliteit van het wetenschappelijk onderwijs is hiermee in een beslissende fase gekomen. Dat was rede voor ons om deze keer aandacht te besteden aan de activiteiten van de studenten nu en in de afgelopen jaren m.b.t. de herprogrammering. Het artikel is mede gebaseerd op een gesprek met Ferd Crone, vorig jaar mede-opsteller van het herstructureringsrapport van onze fakulteit en dit cursusjaar voorzitter van de ASVA.

van de herprogrammering", aldus Ferd. Hij doelt hiermee op de LOG-manifestatie die alle studentenvakbonden uit het land op 18 februari in Amsterdam gaan houden. Met deze manifestatie lijken de gezamenlijke studentenvakbonden tevens een nieuwe fase in hun ontwikkeling in te luiden. Meer dan voorheen wordt juist de inhoud, de kwaliteit van het onderwijs op de voorgrond geplaatst.

functie

Beslissend wordt wat het w.o. maatschappelijk voor funktie heeft en hoe dat samenhangt met de herprogrammering. "Juist een 4 jarige cursusduur maakt een progressieve ontwikkeling van het onderwijs in vele gevallen onmogelijk", volgens Ferd. Kranten zoals De Waarheid en De Volkskrant hebben de afgelopen weken veel aandacht besteed aan de activiteiten van de studentenvakbonden op dit gebied. In Utrecht en Amsterdam zijn kongressen georganiseerd, in Groningen, Delft en Nijmegen zijn onderwijsdagen gepland. Op de vraag aan Ferd of er, zoals wel wordt gesuggereerd, nu een heel ander beleid door de vakbonden wordt gevoerd en of er hierover tegenstellingen zouden

vervolg op pag. 4

zijn zegt hij: "Er is geen sprake van oppositie van de ene bond tegen de andere. Er is altijd naar voren gehaald dat krities onderwijs op de tocht komt te staan als er 4-jarige programma's komen. Wat nieuw is dat na het opstellen van de programma's veel duidelijker de konsekwenties van studieduurverkorting te zien zijn. Bovendien werd er in 1975 op de grote manifestatie in Utrecht waar toen 8000 studenten demonstreerden meer gesproken over het opzetten van progressieve studieonderdelen, terwijl we daar nu al meer ervaring mee hebben." Hij verwijst ook naar de discussies op het in december gehouden ASVA-kongres. Ervaringen zijn daar uitgewisseld over diverse projekt- en themagroepen waarin maatschappelijk relevant onderwijs een vorm heeft gekregen, over vrouwenstudies, over de op de beta-fakulteiten belangrijke ontwikkelingen rond het thema "Wetenschap en Samenleving" en over de akties rond de wetenschapswinkel. Ferd: "Voor ekonomen was vooral de discussie over onderzoeksbeleid, studievormen en projektonderwijs van belang."

poen

Eén van de eisen op de LOG-manifestatie is: "genoeg geld voor goed toegankelijk onderwijs". Sinds De Brauw heeft er een efficiency verbetering op de universiteiten plaatsgevonden van 20%. Ferd haalt een uitspraak van Klein aan. Deze stelde dat 4 jaar geleden in de tweede kamer de stemming heerste dat bij het w.o. "wat te halen was, terwijl dat nu niet meer zo zou zijn"

Ferd Crone zit niet stil....

Maar veel goeds valt er vooralsnog op het punt van de financiële middelen niet te verwachten. Bij ongewijzigd beleid dreigen er diverse stops, waaronder een stop voor de hele sociale fakulteit. De nu aktuele zogenaamde Beleidsindikaties zetten de universiteiten voor lange tijd op de nullijn. Deze Beleidsindikaties gaan echter ook uit van 4-jarige programma's. In een open brief aan Minister Pais stellen

de landelijke Studentenvakbonden hierover: "Nu de overgrote meerderheid van de studierichtingen een 5-jarige kursusduur lijkt te krijgen, zullen de Beleidsindikaties moeten worden bijgesteld en zal de komende jaren tot uitbreiding van de personeelsformatie moeten worden overgegaan."

vvd-cda

Het beleid van de PvdA/CDA heeft het de universiteiten niet gemakkelijk gemaakt en in feite heeft het de weg gebaad voor een voortzetting ervan door CDA/VVD terwijl juist door de universiteiten een ander beleid werd geëist waarin de spanning er eens af zou kunnen. De ASVA heeft het onder de 4-jarige regeerperiode van de PvdA niet gemakkelijk gehad. Meteen al aan het begin van

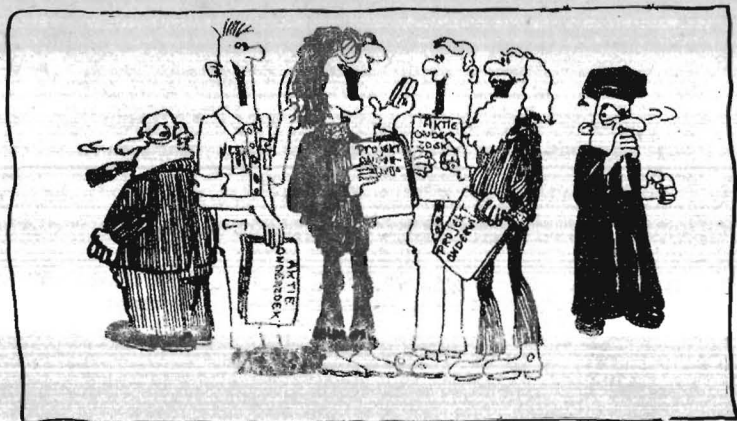
de periode Den Uyl ontstond verwijfeling toen de halfslachtige maatregel rond de f1000,- wet werd genomen door het collegegeld op f500,- te bepalen. Later toen steeds meer bleek dat de politiek van De Brauw (extra bezuiniging op het w.o.) door Klein werd voortgezet en bovendien vanaf '76 leidde tot bezuinigingen op vrijwel de gehele sektor onderwijs bleef de ASVA en ook andere onderwijsbonden niet veel over dan de oppositie. Het was echter een oppositie die niet makkelijk was omdat deze gekonfronteerd werd met een regeringsbeleid dat door sommigen als "socialisties" werd betiteld. Maar halverwege de formatiepo-

gingen voor een kabinet Den Uyl/Van Agt vond ook de grote onderwijsmanifestatie "Voorrang voor Onderwijs" van de FNV-onderwijsbonden in Den Haag plaats. Hier werd al duidelijk dat voortzetting van een bezuinigingsbeleid op onderwijs ook van een PvdA/CDA regering niet zou worden genomen. Ferd zegt hierover: "Eén van de argumenten waarom er geen Den Uyl/Van Agt kabinet is gekomen is dat ze het niet meer konden maken om een restriktief beleid onder linkse-vlag te verkopen." De overwonnen moeilijkheden tijdens de oppositie tegen dit beleid vormen dan ook een stevige basis voor akties tegen een CDA/VVD-beleid. Op het ASVA-congres werd in de slotresolutie aangenomen dat de eisen geformuleerd in alle onderwijssektoren (van kleuterschool tot universiteit) waarin geen bezuiniging maar extra middelen voor het onderwijs werden geëist het uitgangspunt moet zijn voor een nieuwe onderwijs-politiek na Pais.

consequenties

Tot slot wijst Ferd nog op de gevolgen die de studieduurverkorting kan hebben voor de huidige studenten. Op de valreep heeft Van Kemenade nog voorgesteld dat ook voor de huidige studenten een beperking van de inschrijvingsduur moet worden opgelegd. Het voorstel is dat studenten die voor 1 sept. 1975 op de universiteit zijn gekomen een beperking krijgen op basis van de oude kursusduur. En studenten van na 1 sept. '75 zelfs op basis van de nieuwe kursusduur een beperking van de inschrijvingsduur krijgen opgelegd. Een maatregel die de studieplanning voor veel studenten in de war zal gooien. Ferd: "De beslissing over de kursusduur bepaalt de studieduur. De fakulteiten zullen hun konsekwenties in de komende tijd moeten trekken uit hun aanvraag voor 5-jarige programma's". Op 18 februari is voor de studenten weer de gelegenheid om, net zoals op de manifestatie in 1975, hun langgevoerde eisen kracht bij te zetten."

PdV

JIMMY CARTER en de TRILATERALE STRATEGIE

In dit artikel wordt ingegaan op de achtergronden van de verkiezing van Carter tot president van de Verenigde Staten.

Hoe kon de tot dan toe vrijwel onbekende gouverneur van Georgia, die niet gelieerd was met bekende en invloedrijke politici in de Democratische Partij op zo'n hoge post terecht komen? Een onderzoek naar de ontwikkeling en de rol van de Trilaterale Commission, waarin behalve Carter ook talloze zakenlui, politici en wetenschappers zitting hebben, verschaft hierover meer duidelijkheid.

RECESSIE

De basis voor de vorming van deze groep ligt, om het kort samen te vatten, in de slechte internationale economische verhoudingen rond 1968. Als oorzaken zien zij de sterke opkomst van bevrijdingsbewegingen in ontwikkelingslanden onder andere in Vietnam en Chili, als reactie op de agressieve Amerikaanse buitenlandse politiek. De hoogkonjunctuur maakt plaats voor de recessie. De internationale concurrentie en protektionisme dreigen de wereldhandel te verlammen.

Door de toenemende strijdbaarheid van de vakbonden, jongerenorganisaties en het temperen van de Koude Oorlog lijken de legitimiteitskrisis van het markteconomies stelsel te versterken.

TRILATERALISME

Volgens de Trilateralisten dienden een drietal beleidswijzigingen plaats te vinden om de crisis van het internationale kapitaal te keren.

- neutralisatie van opkomende machtsfactoren, als bevrijdingsbewegingen en vakbonden.
- subsidiëring van het internationale kredietstelsel.
- stabilisatie van de defensie-uitgaven en de wapen-export.

De analyses rondom deze thema's worden publiek gemaakt in een in 1970 nieuw opgericht tijdschrift, Foreign Policy, waarin Zbigniew Brzezinski (Carter's veiligheidsadviseur) een belangrijk schrijver is.

Al vanaf 1970 maakt Brzezinski o.m. op uitnodiging van de Ford Foundation lange reizen naar Europa en Japan om bondgenoten voor zijn ideeën te zoeken. Opmerkelijk is dat hij in zijn kritiek de toon tegenover Nixon verschuift van beleefde aanbevelingen (1970) tot bittere ironie (1972).

Na Nixon's herverkiezing komt de kritiek pas goed los. Er zijn b.v. duidelijke aanwijzingen dat de nijvere journalisten van de Washington Post een handje werden geholpen in de ontrafeling van het Watergate-schandaal.

Dit leidde uiteindelijk tot zijn vertrek (1974) waardoor de gematigde Ford zijn plaats kon innemen. De campagne voor Carter begint echter al in 1972 met o.a. onderzoek naar alle Amerikaanse presidentsverkiezingen. Aldus wordt een image en een verkiezingsstrategie voor Carter gekomputeriseerd.

BILDERBERG

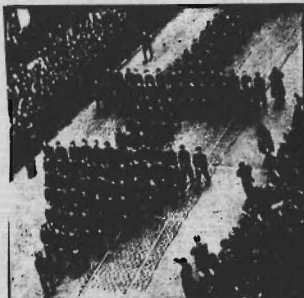
Dat deze strategie trefzeker moest zijn mag blijken uit de verbindingen van de Trilateral Commission met s'werelds machtigste kapitaalfractie, de Chase Manhattan Bank en Standard Oil en het

feit dat de oprichting van deze commissie mede een initiatief is van de Bilderberg-konferentie. Vrijwel al deze voorbereidingen vinden in het diepste geheim plaats. Pas in 1975 verschijnen over de activiteiten van de commissie naar aanleiding van een conferentie in Kyoto enkele berichten. "Het trilateralisme is dan al bijna het consensus-idee geworden van de buitenlandse politiek", aldus een treffend citaat uit de toenmalige publikaties. Als Carter in 1976 president van de V.S. wordt is er o.i. van het "Trilateralism" al veel veranderd in de Amerikaanse politiek.

REORGANISATIE

Ondanks deze belangrijke steun acht Carter het noodzakelijk "zijn" beleid veilig te stellen. Daartoe vindt in zijn staf krachtige reorganisatie plaats welke moet bevorderen dat

- de president geen beleid tegen het Trilateralism in voert
 - en dat alle onderdelen van het beleid op elkaar afgestemd worden.
- Gevolg hiervan is dat de invloed van het Pentagon, de CIA en het National Security Council belangrijk beperkt zullen worden.

De buitenlandse politiek moet omgebogen worden naar meer nadruk op diplomatie en economische samenwerking.

Dit betekent, wat concreter gesteld de veelal "arme" grondstoffenlanden niet vorder laten verarmen en daarmee radicaliseren, zoveel mogelijk nalaten van geheime coupes en wapengekletter. Voorts met als doel de image te verbeteren

- aanpak van omkoping in het buitenland
- militair ingrijpen regionalisering
- nadruk op de mensenrechten in socialistische landen en de humanitaire en culturele betrekkingen intensiveren.

Het name het laatste punt dient tot handvat om de politiek in socialistische landen te bekritisieren. Om de internationale stabiliteit in handel en politiek te bevorderen is het volgens de trilateralisten bovendien van belang om de handelscontacten met de oosteuropese landen te verbeteren.

Onderstaand artikel is een samenvatting van het artikel "Jimmy Carter en de trilaterale strategie" uit nummer 3 van het Tijdschrift voor Politieke Economie.

Andere artikelen in dit nummer zullen zijn:

- concentratie in de bierindustrie
- huurbeleid en individuele huursubsidie
- stijging van de reële lonen 1972-1976

Dit nummer verschijnt half januari en is verkrijgbaar bij de SUA, Weesperstraat 49, Amsterdam.

Brzezinski verduidelijkt dit alles ondermeer met de volgende uitspraak: "de wedloop der systemen moet bepalend zijn voor de benadering van de oost-west verhoudingen opdat het kapitalisme in een deel van de wereld zich zo lang mogelijk kan handhaven.

KONFLIKT

Met de trilaterale politiek van de beperking van de defensie uitgaven en de wapen-export dreigt er wel een konflikt met Amerikaanse wapenproducenten. Deze theorie is slechts camouflage van de praktijk. De praktijk toont dat de defensie uitgaven beperkt worden door personeelsinkrimping. Een deel van wat hiermee bespaard wordt komt weer ten goede aan technisch-kwalitatieve verbeteringen in het materieel. Hieruit ontstaat het weinig opwekkende beeld dat Carter een hogere efficiency en evenredige bezuinigingen wil in het licht van de nieuwe trilaterale strategie, maar tegelijkertijd de machtige wapenlobby te vriend wil houden.

Het trilaterale beleid t.a.v. binnenlandse vraagstukken is weinig voortvarend. Verschillende maatregelen zoals:

- geen verbetering van de sociale voorzieningen
 - geen nadruk op werkloosheidsbestrijding, maar op inflatiebestrijding
 - herziening van het strafrecht, waarin de demonstratievrijheid wordt beperkt en af luisterbevoegdheid wordt verruimd.
- zullen de binnenlandse oppositie versterken.

STRATEGIE

Om deze oppositie te weerstaan is door de trilaterale commissie een passende strategie uitgedacht.

Hierin wordt gesteld dat de regeerbaarheid van de "industriële democratieën" afneemt, onder meer door de opkomst van allerlei oppositiebewegingen, als die van studenten en negers en door het toenemen van het aantal "waardegeoriënteerde intellectuelen" die de "technokratische en beleidsgeoriënteerde intellectuelen" in de wien rijden. Aan dit "teveel aan democratie" moet volgens de ontwerpers van deze strategie wat gedaan worden.....

De grenzen van de trilaterale samenwerking op internationaal niveau worden ondermeer aangestipt in een belangrijk artikel van Richard Lillman, waarin hij een samenvatting van de trilaterale politiek geeft. Ten eerste stelt hij dat er een diskrepantie bestaat tussen de ondernemingsgewijze produktie, met de nadruk op persoonlijke vrijheden en het in veel landen ontbreken van de politieke wil tot interne liberalisatie.

Vervolg pag. 11

RECENSIE HENNIPMAN

THEORIE EN PRAKTIJK

Prof. dr. P. Hennipman: Welvaartstheorie en economische politiek: uitgegeven onder redactie van prof. dr. J. van den Doel en prof. dr. A. Heertje. Uitgeverij Samson, Alphen aan den Rijn/Brussel, 1977.

Prof. dr. P. Hennipman is emeritus hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam sinds 1974. Hennipman is, na twintig jaar aan onze faculteit verbonden te zijn geweest, voor wat betreft de welvaartstheorie opgevolgd door prof. dr. J. van den Doel. Hennipman promoveerde op een proefschrift dat de titel meekreeg: "Doeleinden en criteria der economische politiek". Zijn promotor was M.A.G. Meerhaeghe, aan wie dit boek is opgedragen. Hennipman heeft een eredoctoraat aan de Universiteit van Gent, toegekend in 1971.

Het te bespreken boek, dat momenteel deel uitmaakt van de verplichte stof voor het tentamen groot in de Welvaartstheorie, bevat de belangrijkste artikelen die Hennipman, na het verschijnen van zijn proefschrift in 1945, geschreven heeft op het gebied van de welvaartstheorie en de theorie van de economische politiek, sinds 1962.

WELVAARTSBEGRIJF

Het eerste deel van het boek bevat een methodologische beschouwing over het formele welvaartsbegrip. Het formele welvaartsbegrip onderscheidt zich van het traditionele welvaartsbegrip in die zin, dat welvaart in de formele zin niet identiek is aan materiele welstand, maar aan het totale nut (of de totale behoeftenbevrediging) dat ervaren wordt.

Als Hennipman dit formele welvaartsbegrip toepast op de doeleinden van de economische politiek komt hij tot de conclusie, dat het economisch en politiek handelen gericht moet zijn op elk economisch aspect, voor zover dat gericht is op behoeftenbevrediging door beslag te leggen op schaarse middelen.

Het formele welvaartsbegrip is oorspronkelijk een vondst van de Oostenrijkse school, (Wicksteed en Robbins) en wordt wel Oostenrijks subjectivisme genoemd.

In dit eerste deel komt Hennipman met zijn ideeën omtrent de waarde die aan elke theorie kan worden toegekend. Hennipman geloofd in een positieve theorie; dat wil zeggen dat volgens Hennipman aan de theorie van de economische politiek geen normen voor het praktische positieve handelen ontleend kunnen worden. Hij wijst een normatieve theorie in deze zin dan ook af.

De theorie kan, volgens Hennipman, alleen verband leggen tussen de doeleinden van de individuen en de door de beleidsvoerders toegepaste middelen om deze doeleinden te verwezenlijken.

NUTSVERGELIJKING

Het tweede deel van het boek bevat de methodologische grondslagen van de zogenaamde nieuwe welvaartstheorie: het criterium van Pareto en de onmogelijkheid van interpersonele nutsvergelijking. Verder bespreekt hij de externe effecten (hier komt onder meer de milieuproblematiek ter sprake) en de collectieve besluitvorming. Het criterium van Pareto houdt in dat de maatschappelijke welvaart is toegenomen als de welvaart van een of meerdere individuen is toegenomen zonder dat de welvaart van een of meer individuen achteruit is gegaan. Volgens Hennipman is dit criterium niet normatief. Interpersonele nutsvergelijking houdt in dat het nut van de ene mens en dat van een ander vergelijkbare grootheden zijn. Hennipman komt tot twee varianten van interpersonele nutsvergelijking namelijk interpersonele nutsvergelijking als een persoonlijk of een maatschappelijk waardeoordeel, Hennipman noemt dit intrapersonele nutsvergelijking, en interpersonele nutsvergelijking als een objectief oordeel.

ALLOCATIE

In het slothoofdstuk confronteert Hennipman enkele opvattingen over de ideeën van Pareto en Wicksell. Deze confrontatie spitst zich toe op de interpretatie van de eenstemmighedsregel van Wicksell. Deze regel houdt in, dat het parlement voorstellen betreffende overheidsuitgaven en belastingen, niet dan met eenparigheid van stemmen kan nemen. Alleen als dit zo is zou de omvang en richting van de overheidsuitgaven economisch juist zijn. Dat wil zeggen in overeenstemming met de voorkeuren van alle staatsburgers. De allocatie van de middelen zal dan optimaal zijn omdat voor iedere bevolkingsgroep het aandeel in de kosten (en dus de hoeveelheid opgeofferd nut), opweegt tegen het nut dat de overheidsuitgaven zullen opleveren. In een utopistische samenleving is het voldoen aan de eenstemmighedsregel van Wicksell voldoende om aan het criterium van Pareto te voldoen.

Volgens Hennipman is dit echter niet het geval in een niet utopistische samenleving.

In werkelijkheid kan dan namelijk zijns inziens niet met zekerheid gesteld worden dat alle mensen een Paretiaans optimum prefereren boven een niet optimale situatie.

Zoals al eerder opgemerkt kan namelijk aan een Paretiaans optimum geen onvoorwaardelijke normatieve geldigheid worden toegekend. In zijn slotbeschouwing komt Hennipman tot de conclusie dat ook als de welvaartsverbetering voldoet aan het criterium van Pareto en aan de etische normen van de mensen, dat er dan nog geen echte eenstemmigheid behoeft te bestaan.

in een niet utopistische samenleving. Dit als gevolg van onvolkomen informatie en zogenaamd strategisch gedrag.

Een voorbeeld van strategisch gedrag is tegen een bepaalde maatregel stemmen om een eventueel nog groter voordeel in de wacht te slepen, tijdens het onderhandelingsproces. Daarom ook heeft Wicksell de zogenaamde relatieve eenstemmighedsregel ingevoerd; een enkel veto kan dan de doorvoering van een bepaalde maatregel niet tegenhouden. Wicksell noemt hier percentages van 75-90%.

Tot zover de korte inhoud van de bundel.

KRITIEK

Omdat kritiek makkelijker uit de pen komt dan lofprijzingen, en omdat er mensen zijn die heel zinnig ergens kritiek op kunnen hebben wil ik mij voorts beperken tot de opmerking dat, ondanks het feit dat vele artikelen uit deze bundel al behoorlijk gedateerd zijn, de actualiteitswaarde ervan nog steeds hoog is.

De heren van den Doel en Heertje hebben goed werk gedaan door deze artikelen, zoals zij zelf trouwens ook al stelden, niet langer aan de buitenwereld te onthouden. Zij weten hierbij te vermelden, dat als het aan prof. Hennipman gelegen zou hebben, dat het nog wel even geduurd zou hebben voordat deze artikelen in bundelvorm gepubliceerd zouden gaan worden.

ONTWIKKELING VAN DE LANDBOUWCOÖPERATIES

De "Staatscommissie voor den Landbouw", ingesteld om adviezen uit te brengen om de heersende landbouwdepressie te overwinnen, konstateerde in 1890 in haar eindrapport, dat coöperatie van landbouwers ter behartiging van gemeenschappelijke belangen tot de uitzonderingen behoorde. Zij schreef dit toe aan gebrek aan leidinggevende persoonlijkheden, gebrek aan kapitaal als gevolg van de landbouwcrisis en aan een sterk individualisme van de boeren. Sedert dien, meer in het bijzonder na 1895, is daarin een grondige wijziging opgetreden. Tegenwoordig is bijna iedere boer en tuinder lid van twee, drie of meer coöperaties. In 1976 werd 65% van het landelijke kunstmestgebruik coöperatief aangekocht, 87% van de industriemelk en 75% van de consumptiemelk passeerden coöperatieve ondernemingen; meer dan 80% van de verhandelde groenten, fruit en bloemen werden coöperatief geveild; 41% van het vlas werd coöperatief verwerkt; tenslotte was 41% van de spaargelden, gedeponerd bij spaarbanken e.d., aan coöperatieve kredietinstellingen toevertrouwd.

Aan welke factoren moet het ontstaan van de landbouwcoöperaties worden toegeschreven? Om deze vraag te beantwoorden dient men te beseffen, dat onze landbouw tegen het einde van de vorige eeuw een "verkeers-industrieel" karakter kreeg. Het werd een veredelingslandbouw. Voor de aankoop van bedrijfsbenodigdheden (kunstmest, veevoeder) en de afzet van - al dan niet bewerkte - produkten werd hij in steeds sterkere mate afhankelijk van het buitenland. De agrarische producenten kregen diensgevolge een belang van eerste orde bij het vlot en rationeel functioneren van het handels- en verwerkingsapparaat, dat de brug vormde met de internationale markten. De destijds bestaande commercieel-industriele schakels voldeden echter niet aan deze eisen. Bij verkoop van hun produkten stuitten de boeren op inkoopkartels (suikerbieten fabrieksaardappelen) of op zeer onoverzichtelijke markten (fruit, groenten). Bij inkoop van grondstoffen waren zij, speciaal op de zandgronden, afhankelijk van de "dorpwinkeliers", die kunstmest, veevoeder en winkelwaren aan de boeren leverden, in ruil voor boter en eieren, en hun tevens krediet verschafden, dikwijls zonder geregeld af te rekenen. Analoge situaties deden zich elders voor. In deze omstandigheden trokken de boeren aan het korste eind en vloeiden winsten voortgekomen uit de structuur van de markten aan hun leveranciers en afnemers toe. Het landbouwkrediet was voorts abominabel slecht geregeld: een punt, waar wij verder aan zullen voorbijgaan. Bij de zwakke positie van de boeren op hun aankoop-, verkoop-, en kredietmarkten met hun onvoldoende concurrentie, die hun op zichzelf al tot coöperatie dreef, kwam nog een tweede faktor. De beschreven toestanden bestonden allang. Zij werden echter nog sterker reden tot verzet en tot pogingen daarin verbetering aan te brengen toen een steeds wassende aanvoer van grondstoffen naar en afvoer van agrarische produkten uit de landbouw zich manifesteerden. Toen kregen de boeren er een groot financieel belang bij, om daartegen in het geweer te komen en naar de coöperatie als middel tot verbetering te grijpen.

Nog een derde omstandigheid droeg daartoe bij: het ontwakende, zich verdiepende en zich uitbreidende coöperatieve besef. De bereidheid tot coöperatie nam toe als gevolg van de activiteiten van de (niet-commerciële) landbouworganisaties, de land- en tuinbouwvoorlichtingsdienst, de plattelandsintelligentsia (geestelijken, onderwijzers, burgemeesters, notarissen, grootgrondbezitters) en, tenslotte, het welslagen van de eerste coöperaties. "Nothing succeeds more than succes". Zij versterkten de coöperatieve gezindheid en hebben de oprichting van coöperaties bevorderd.

wereldmarkt

De agrarische producenten zijn erin geslaagd, doormiddel van de samenwerking en coöperaties hun marktkracht te versterken. Zij traden op als leveranciers en afnemers van de coöperatieve verenigingen, waarvan zij lid werden en het financiële risico, als goede ondernemers aanvaardden. Daar de coöperaties hun diensten aan de leden tegen kostprijzen ter beschikking stellen, aktiveerden zij de concurrentie op de verschillende markten. Zij maakten deze voor de boeren meer doorzichtig en droegen belangrijk bij tot rationalisering van de prijsvorming. De coöperatie bleek een effectief instrument om de integratie van de Nederlandse land- en tuinbouw in het wereldmarktverkeer, dat destijds nog kapitalistisch was, te bewerkstelligen. De partikuliere sektor van het landbouwbedrijfsleven paste zich bij het optreden van de coöperaties aan, nergens werd dit geheel verdrongen.

melk, boter, bacon

Enkele aspecten van de ontwikkeling van het landbouwcoöperatieve wezen vragen nog onze aandacht. **Ten eerste:** de coöperaties zijn niet alleen via hun marktkracht, prijscorrigerend opgetreden. Daarnaast hebben zij de verbetering in de kwaliteit der landbouwprodukten effectief bevorderd. Zij betaalden de melk naar vet-, de suikerbieten naar suiker en de fabrieksaardappelen naar zetmeel-

Onlangs werd het 100-jarig bestaan van de landbouwcoöperaties "gevierd". Prof. van Stuijvenberg, deskundige op dit gebied, heeft ter gelegenheid hiervan een boekje geschreven: "De ontstaansgronden van de landbouwcoöperatie in heroverweging". Deze heroverweging leidt tot een aantal konklusies die meer dan alleen historische waarde hebben. De redactie heeft Prof. van Stuijvenberg, die aan onze Fakulteit Economische Geschiedenis doceert, verzocht om zijn bevindingen weer te geven en in te gaan op parallellen die te trekken zijn met de situatie nu. In dit artikel wordt het eerst genoemde onderwerp behandeld. Prof. van Stuijvenberg zal in één van de komende nummers zijn mening geven over wat zijn konklusies voor betekenis hebben ten aanzien van de actuele ontwikkelingen bij de landbouwcoöperaties. Prof. van Stuijvenberg wees ons nog op een boek dat voor geïnteresseerden te leen is bij de Economisch-Historische Bibliotheek (Herengracht 218-220): Landbouwcoöperatie in Nederland, door G. Minderhoud, Groningen-Batavia 1957.

Prof. v. Stuijvenberg

gehalte uit. Doormiddel van laboratoria, onderzoekingsinstituten, proefvelden en fokstations hebben zij belangrijk bijgedragen tot de kwantitatieve en kwalitatieve verhoging van de agrarische produktie. Voorts hebben zij het gezichtsveld van de boeren en tuinders belangrijk verruimd. **Ten tweede:** blijkbaar is er een remmende werking op de ontplooiing van de coöperatie uitgegaan van de volgende factoren: 1- de eis van grote kapitaalinvesteringen in produktieinstallaties, 2- de verhandeling of bewerking van voortbrengselen, die in het landbouwbedrijf een nevenprodukt vormen bewaard kunnen worden, zodat de afzetdrang gering was en 3- de noodzaak, de eindprodukten af te zetten als merkartikelen op een markt met monopolistische concurrentie. Zo wordt duidelijk, waarom binnen de zuivelindustrie het aandeel van de coöperaties in de produktie van boter (vrij homogeen) groter is dan van gecondenseerde melk (kapitaalinvestering; merkartikel), eveneens, waarom dat in de produktie van de relatief homogene bacon eveneens groter is dan dat in de veel sterker gevarieerde vleeswaren, waarvan de produktie bovendien kapitaalintensiever is. Met deze voorbeelden zij volstaan en voorts met de opmerking, dat deze factoren in de loop der jaren aan kracht hebben ingeboet.

vervolg pag. 13

hoera: PROF. KLANT KRIJGT DE 'KLUWERPRIJS'

Prof. dr. J.J. Klant heert op dertien december 1977 de "Kluwerprijs" in ontvangst genomen voor zijn boek "Spelregels Voor economen". Het boek werd in 1972 voor het eerst gepubliceerd als proefschrift. Later is er een handelseditie van op de markt gekomen. In de loop van 1978 zal er een herziene en vermeerderde druk op de markt worden gebracht.

Prof. dr. J.J. Klant (1915), die hoogleraar aan onze faculteit is in de staathuishoudkunde, houdt zich vooral bezig met de wetenschapsfilosofie en methodologie voor economen. Klant zelf hierover: "Binnen de faculteit fungeer ik als een aalmoezenier voor de economen". Het is volgens Klant verder van maatschappelijk belang dat de economen op hun juiste waarde worden geschat. Het is niet goed als zij worden geloofd op hun wetenschappelijk inzicht. Er moet ruimte blijven voor twijfel. Klant legde in 1955 aan de Universiteit van Amsterdam het doctoraal examen af. In die tijd werkte hij voor het economisch bureau van de Nederlandse Handel-Mij te Amsterdam (nu ABN). In 1966 werd Klant benoemd als lector in de Staathuishoudkunde waar hij toen geld- en bankwezen en macro-economie doceerde. Van 1967 tot 1976 was hij tevens directeur van de stichting voor economisch onderzoek der U.v.A. In 1973 promoveerde Klant bij prof. Hennipman en werd hoogleraar. Sinds 1973 is Klant lid van de bankraad.

spelregels

In het boek, "Spelregels Voor Economen", wordt getracht antwoord te geven op vragen zoals: Hebben economen het recht zo zelf-verzekerd te kijken?, is het vertrouwen in economen gegrond, omdat ze vaak geloofd worden om hun wetenschappelijk inzicht? Om een antwoord te geven op deze vragen, worden de logische eigenschappen van economische theorieën vergeleken met die van natuurkundige theorieën en worden de methodologische denkbeelden die economen zelf hebben verbreid, kritisch beschouwd. Wat dit laatste betreft vinden we onder economen veel aanhangers van het apriorisme: de opvatting dat fundamentele hypothesen berusten op beginselen waarvan de waarheid op grond van dagelijkse ervaring, introspectie, begrijpend invoelen en relationele herkenning door een ieder kan worden ingezien.

Prof. Klant heert tussen 1955 en 1965 geregeld artikelen over economische onderwerpen gepubliceerd in het kwartaalbericht van de Nederlandse Handel-Mij, in de M.S.B., in Bank- en effectenbedrijf, 'The Banker' en de 'economist'.

Van zijn meest recente publicaties noem ik:

-Kasgeld en Beleggen (openbare les), 1967, Spelregels Voor Economen (proefschrift), 1972, Wat Is Economie (oratie), 1975, Methodologie Van De Onschuld, 1976 en Geld In Banken, 1977.

Van zijn literaire publicaties kunnen genoemd worden:

-De geboorte van Jan Klaassen, 1946, De Riets, 1954, Hollands Diep, 1956 en Wandeling door Walein, 1973. Sedert 1956 is Klant bestuurslid bij de Bezijs Bij.

Een andere opvatting die verkondigt wordt, is, dat de economische werkelijkheid een ondeel is van een groter sociaal en cultureel proces, dat door de mens zelf voltrokken wordt en zich daarom niet leent voor beschrijving door middel van algemene theorieën, waarin een wetmatig gedrag wordt verondersteld. Anderen verkondigen dat economische theorieën op dezelfde wijze worden gemaakt als natuurkundige. Zij zouden dan voldoen aan de voorwaarden van een hypothetisch-deductief systeem a la Popper, dat wil zeggen berusten op hypothesen, waaruit voorspellingen kunnen worden afgeleid die empirisch weerlegbaar zijn.

★ ★

Klant komt tot de conclusie, dat er een zekere consensus mogelijk is tussen de methodologische tegenstanders. Economen streven naar de verwezenlijking van een empirisch-wetenschappelijk verklarings-ideaal maar kunnen, doordat zij in zeer vele gevallen met een gebrek aan stabiliteit rekening moeten houden, daarin slechts teneinde slagen.

Zij zijn, behalve empirische wetenschappers ook filosofen, die met rationale argumenten de plausibiliteit van hun denkbeelden aanvaardbaar trachten te maken. Omdat toetsing en logische analyse vaak ontoereikend zijn ter luidering van het besluit tot aanvaarden of verwerpen, is er dus alle kans op een niet-waardevrije wetenschap.

De econoom gedrage zich bescheiden als hij het niet weet. Als hij dat niet kan, vertelle hij dat ronduit aan iedereen. Ik ben een filosoof, een ideoloog, een politicus, wie goed naar mij luistert zal inzien, dat.....

★ ★

Klant tracht nu verder aan te tonen, dat algemene economische theorieën in de regel niet aan het falsifieerbaarheidskriterium van Popper voldoen. Specifieke modellen, zoals econometristen ze gebruiken, waarmee voorspellingen worden gedaan, kunnen wel worden weerlegd, maar de verwerping van een specifiek model levert nooit een weerlegging van een algemene theorie op, waarop het is gebaseerd. Het aantal mogelijke interpretaties van dergelijke modellen is steeds zo groot, dat zij daarom empirisch niet weerlegd kunnen worden.

de ontvangst

Een middagje Amstelhotel
Een sfeertekening

Een fietsenrek is er niet, het maakt het gebouw nog ongenaakbaarder. Ik vrees dat het personeel verboden wordt hun tweewielers tegen de pui te knallen. Onderaan een statige trap staat een portier, in stemmig grijs, met pet op; ik neem me voor deze barrière te nemen met de air van een West-Coast Amerikaan op bezoek in Europa. Boven aan het einde van het bordes, verschaft een draaideur die zich in beweging zet nog voor ik hem aanraak, toegang tot een grote hal. Een heer "in het lang" maakt mij met een gebaar duidelijk, dat ik links af roet. Een groep in grijs-blauw of blauw-grijs gestreepte pakken gehulde heren, beweegt zich naar de ontvangstzaal. Na een half uur is het gezelschap compleet, de koek genuttigd en kan de voorstelling beginnen. Langzaam perst zich de aanwezige massa naar het aangrenzende vertrek. De stoelen staan klaar; het catheder is opgericht. Niets kan de pret meer drukken. De Hr Zevenbergen, voorzitter van de hoofddirectie van Kluwer neemt het woord. Een ding is alras duidelijk om zijn spreekvaardigheid is hij geen voorzitter geworden, evenmin om zijn tact wanneer hij beweert dat de zaal nu redelijk gevuld is, dankzij de publicitaire inspanningen van zijn commissie. Slechts af en toe praat de beste man in de microfoon, zodat een groot gedeelte van zijn "bon-mots" slecht verstaanbaar zijn.

De sigaartjes uit het glaasje smaken uitstekend. Op de lucifers staan ook de namen van andere hotels vermeld, waaronder "Het American". Een reden om ze niet allemaal mee te nemen. Een beschaafd applausje weerklinkt, het woord is aan de voorzitter van de jury, Prof. Pen. De inhoud van het jury-rapport was hem welbekend, hetgeen overgens ook gold voor de rest van de aanwezigen (de inhoud was dagen tevoren Onder embargo aan iedereen toegezonden) zodat zijn voorleesnelheid geheel bepaald werd door zijn longcapaciteit.

Daarna de feestelijke uitreiking; oorkonde, enveloppe, gelukwensen, applaus en dankwoord. Onze razende reporter steekt zijn tweede sigaretje op en de HrBatenburg (alweer een voorzitter maar dan van de ABN) stevent op het spreekgestoelte af.

Volgens mij wist hij toen al dat hij de volgende dag in de NRC zou staan. Succes verzekerd met Ferry Hogendijkachtige zinnen als: "De leiders moeten weer leiden anders onstaat er poppenkast". Daarmee suggereert dat wanneer hij aan de touwtjes trekt, dit niet het geval zou zijn. Kritiek hebben is zinloos. De man was uitgenodigd om het publiek wakker te houden en om voor wat publiciteit te zorgen. De keuze was daarom voortreffelijk. In no-time was het afgelopen en kon datgene beginnen waarvoor wij eigenlijk gekomen waren: De Receptie. De massa baant zich een weg terug, om de gelukkige een handje te geven, een attente gerant maakt de laatste wachtende in de rij opmerkzaam op het feit dat het mogelijk is om via een omweg de ontvangstzaal te betreden, feliciteren kan later nog. We maken er dankbaar gebruik van en sterten ons op de snacks. De "happy-few" van het amsterdams economenvolk was dus aanwezig en stond in in groepjes van vier, in een ouwe jongens krentenbrood sfeertje, wat te converseren. Daar stonden we dan in spijkerbroek en nog net geen gym schoenen. Wat doe je dan? Op Duisenberg afsteveneren om te zeggen dat je hoopt, dat nu dat baantje bij

LEGO

het IMF maar doorgaat? Tegen v/d Doel zeggen dat hij in de loop van de laatste kabinet-formatie geen aanleiding moet zien om weer een uittreksel van zijn laatste boekje inHP te publiceren? Tegen Driehuis verkondigen dat modellen bouwen het nieuwe LEGO voor economen dreigt te worden? Het zou geen hout snijden en daarom besloten we in eerste instantie onze aandacht te vestigen op het bedienend personeel. Het viel direct op dat dit geen gewone receptie was, er was meer dan voldoende. Soms werden we aangespoord door een oudere man die ons onder de uitroep: "Jongens laat het niet warm worden!" een schaal onder de neus drukte. Na de tweede zeer droge sherry besloten wij de gelukkige ook maar eens een handje te gaan geven, hij zat immers in de raad van beheer van Rostra en we hebben een nieuwe schrijfmachine nodig. Na een korte babbel raken we in gesprek met twee "dames", die waarschijnlijk afgaande op ons uiterlijk dachten dat ze aan ons veilig konden vragen, waar dat boekje van hem nu eigenlijk over ging. Van AD de Groot hadden we wel eens gehoord, maar daar bleef het bij. Bij de bitterballen en de garnalen, schakelde we snel over op een ander onderwerp. Om zes uur was het afgelopen. De fietsen stonden er nog.

De Kluerprijs, is een prijs die toegekend wordt uit het Kluerfonds aan de schrijver van een wetenschappelijk werk op het gebied van vooral de gamma-wetenschappen zoals economie en recht. De Kluerprijs wordt eenmaal per jaar uitgeript. Spelregels voor economen werd uitgegeven door H.E. Stenfert Kroese by. te Leiden in 1973.

KLANT OVER NU:

Klant over de huidige economische ontwikkeling gezien in het licht van zijn methodologische studie:

"Er moet ruimte blijven voor twijfel": Zoals bijvoorbeeld bij de modellen van het Centraal Planbureau. De uitkomsten van de modellen zoals het Planbureau die hanteert zijn niet meer dan rationale gissingen, de economische data veranderen dagelijks. De psychologische omstandigheden veranderen, de smaak van de consument veranderd. Het investeringsgedrag is ook in belangrijke mate instabiel. Wij zouden er goed aan doen de becijferingen van het CPB niet als een soort godsoordeel te aanvaarden en daar vervolgens een economische politiek op te baseren, tot op twee decimalen nauwkeurig. Verder denkt Klant dat dergelijke modellen er wel voor dienen om de angst voor de toekomst te bezweren. Een onbegrensd geloof in econometrische modellen is volgens Klant gevaarlijk. De economische recessie na de oliecrisis heeft niemand voorspeld. Kon niemand voorspellen. Men heeft wel eens geprobeerd om gebruikmakend van de gegevens die van 1929 ter beschikking stonden, na te gaan of de recessie van de jaren dertig modelmatig voorspelbaar zou zijn geweest. Dat bleek niet het geval te zijn. Triest voor de economische wetenschap maar wel interessant. Klant geloofd verder dat een van de oorzaken van de teruglopende economische activiteit is dat de Westerse economieën zich in een dal van een innovatiegolf bevinden.

crisis

De uitgaven voor research en ontwikkeling lopen terug, de aanvragen voor patenten verminderen en de vraag naar technische specialisten loopt terug. Misschien zitten we met zijn allen wel te wachten op een nieuwe innovatiegolf. Het is niet zo makkelijk uit zo'n crisis te komen. De crisis van de jaren dertig is tenslotte niet overwonnen door stimulerende maatregelen van de overheid, maar eerder door een politieke catastrofe. "Ik geloof dat wij onze inventiviteit moeten richten op een niet schadelijke productie". Die mogelijkheden zijn er volgens Klant genoeg, in dit geval wijst hij er op wat er in het kader van de milieubescherming allemaal nog gedaan kan worden. Een te ver gaande vergelijking met de jaren dertig wijst Klant van de hand. Hij is van mening dat de situatie van nu veel stabielier is dan destijds. Het aandeel van de overheid in de economie is veel groter, de beurs is beter onder controle en de lonen in de landbouw zijn veel meer verzekerd.

JURYRAPPORT

De jury, waarin onder meer zitting hadden de heren Pen, Halberstadt en Wemelsfelder, selden in hun aanbevelingsbrief over het nu bekronde boek onder andere het volgende: "Dit is een methodologische studie van hoge kwaliteit. De schrijver probeert aan te geven, aan welke strikte eisen een economische theorie moet voldoen, een streven dat in Nederland zeldzaam is! (...)

"De schrijver verzet zich ertegen, dat economen op krachtige wijze vooroordelen uitdragen, die zij niet uitspreken in naam van de wetenschap, maar als filosoof, als ideoloog of als politicus" (...)

"De bekroning van dit boek is ingegeven door de kwaliteit van de daarin ontwikkelde denkbeelden, door de heldere presentatie en door het irraie taalgebruik, en tevens door de wens, dat de Nederlandse economen zich in hun werk zullen laten leiden door de spelregels, zoals die door Klant zijn opgesteld" (...)

De jury spreekt verder de wens uit dat dit boek invloed zal uitoefenen op de ontwikkeling van de economische wetenschap - een wetenschap a la Popper en Klant.

Auke Uilkema en Tjalling Haisma

vervolg van pag. 7

Ten derde, het laatste aspekt: drie fasen zijn er in de geschiedenis van de landbouwcoöperaties te onderscheiden. Globaal, 1e, expansie, medege dragen door een sterk idealisme, tot 1914. Daarna, 2e, consolidatie in de jaren tussen de beide wereldoorlogen. Coöperatief en partikulier bedrijfsleven hadden een evenwicht gevonden. Tenslotte, 3e, een fase van rationalisering, na de Tweede Wereldoorlog. Talrijke fusies vonden in het coöperatieve productie apparaat plaats, niet alleen van plaatselijke en regionale, maar ook van nationale organisaties (Rabobank).

centralisatie

Grote coöperatieve top-organisaties, waarvan plaatselijke coöperatieve verenigingen lid waren, bestonden reeds vóór 1914. Thans nam dit verschijnsel ongekende vormen aan. Een sterke centralisatie vond in verschillende takken van coöperatief bedrijf plaats. Dit verschijnsel riep enkele vragen op. In een artikel in "De Waarheid" is daar onlangs de aandacht op gevestigd, naar aanleiding van een door mij gepubliceerde beschouwing over de ontstaansgronden van de landbouwcoöperatie.

Dr. J.H. van Stuijvenberg

rostra
verhuisd
nieuwe kamer

1338
telefoon
2497

FEBRUARI - STAKING 1941

De herdenking van de nu 37 jaar geleden georganiseerde Februaristaking vindt nog elk jaar opnieuw plaats. Vorig jaar was het een indrukwekkend defilée langs de Dokwerker van naar schatting 25.000 mensen. De Februaristaking was een protest van vrijwel de gehele Amsterdamse bevolking tegen de oorlog, de Duitse bezetting een oorlog die werd gekenmerkt door fascisme en rascisme. Deze staking vond plaats in een situatie waarin door leidende confessionele figuren aanpassing aan de bezetting werd geïmagineerd, waarin de bezetter met name in Amsterdam z'n terreur uitoefende tegen de Joden en waarin acties van werklozen, arbeiders op werkverschaffingsobjecten en in de metaal, plaatsvonden voor uitkeringen en tegen tewerkstelling in Duitsland. Deze staking is een goed voorbereide (door voornamelijk de CPN) actie geweest die in Amsterdam en ook in Hilversum, Weesp, Haarlem en de Zaanstreek vrijwel al het werk plat legde. Het markeerde een omslag van aanpassing tot verzet.

Het defilée langs de Dokwerker is echter meer dan alleen een herdenking, het staat elk jaar ook in het teken van de strijd tegen oorlog, rascisme en fascisme zoals die zich dan voordoet.

Bij de herdenking wordt altijd met gemengde gevoelens de situatie in West-Duitsland in ogenschouw genomen. In een manifest waarin vorig jaar op onze fakulteit door ruim 80 studenten, docenten en leden van de TAS werd opgeroepen tot herdenking van de staking wordt gewezen op de ontwikkelingen in West-Duitsland. Een verrechtiging dreigt zich door te zetten die zich kenmerkt door aantasting van de democratie, berufsverboden en het openlijk optreden van fascistische partijen. Maar ook wordt gewezen op de tegenkrachten. Studenten, vakbonden en politieke partijen formeren groepen, "Burgerinitiatieven" die met activiteiten een sfeer van hetze doorbreken.

anti-facisme

Sinds vorig jaar is er nogal het één en ander geschied. Een grote anti-fascistische overwinning is de uiteindelijk democratisering van Spanje. Nadat in Portugal het fascistische regime was verslagen is deze nu ook in Spanje verdreven. Toch blijft in deze landen de strijd tegen de fascistische acties aktueel omdat zij altijd misbruik proberen te maken van de nog labiele democratie in Portugal en Spanje. Altijd opnieuw zullen de fascistische gebruiken maken van terreurmethodes om hun invloed te verbreiden. Zo blijkt ook in Italië, Frankrijk en

OPROEP VAN DE REDAKTIE

Het is inmiddels traditie geworden dat de redaktie van Rostra oproept tot herdenking van de Februaristaking. De herdenking van de Februaristaking is nog steeds aktueel vanwege de nog steeds voortgaande strijd tegen fascisme, rascisme en oorlog. Ook aan onze fakulteit staan deze items in de belangstelling.

In de oorlog speelden de studenten en het wetenschappelijk personeel een rol in het verzet. Het weigeren van het tekenen van de zogenaamde "Ariërverklaring", staking van de colleges in o.a. Leiden en Delft, handtekeningacties in Amsterdam en demonstratieve vergaderingen in Utrecht, zijn hiervan voorbeelden.

Op onze Fakulteit werden anti-fascistische hoogleraren ontslagen. Studenten, waaronder Dreesman, Klant en Venekamp, weigerden de loyaliteitsverklaring te tekenen. Ondanks dat er zware represailles stonden op het stopzetten van het onderwijs werden er colleges gestaakt. Docenten doken onder en studenten hielpen hen aan onderduikadressen.

Ook waren studenten actief in het verzet buiten de universiteit. Het onlangs opnieuw uitgegeven boek van Theun de Vries over Hannie Schaft geeft hiervan een voorbeeld.

De herdenking van de Februaristaking vindt dit jaar weer plaats op 25 februari (zaterdag) op het Jonas Daniël Meijerplein om 17.00 uur. Wij roepen op om aan het defilée deel te nemen.

de redaktie.

**PROTESTEERT TEGEN DE AFSCHUIVE-
LIJKE JODENVERVOLGINGEN!!!**

De Nazi's hebben Zaterdag en Zondag, en Maandag is dit voortgezet, als beesten in de wijken met veel Joodse bevolking huisgehouden. Honderden Grote Feldpolitsei kwamen zwaar bewapend ploetsing de oude binnenstad en andere wijken binnenvallen. Rasend, tierend, ranselend en schietend sturten zij zich met hun bewapende overmacht op de werkloze mannen, vrouwen en kinderen.

Honderden jonge Joden werden met ruw geweld en volkomen willekeurigheid van de straat in arrestantenwagens gesmet en weggevoerd naar een onbekend verschrikkingoord.

DAT IS DE NAZI-WRAAK

voor de kloeke zelfverdediging, die de W.A. pogromhielden 2 weken geleden deed afdruppen en waarbij de W.A.-bandiet koot als terrorist het leven liet:

Dat is het ploertige antwoord op de massa-verontwaardiging en de massa-protest-demonstratie van het Amsterdamse volk tegen de Joden-pogrom.

Dat is vooral het gevolg van de groot-kapitalistische "bemiddeling" van Aascheer, Saarloos en Cohen, die kwijpelijk de afschuwelijke voorwaarden en verdere krasachtige verdedigingsmaatregelen en strijd de kop voegden in te drukken door het voor te stellen, dat nu weer "rust" zou intreden. Deze groot-kapitalisten zijn bang voor het oplossen van een soengeld en hun duiten zijn hun liever dan het Joodse werkende volk!

De ook door de Duitse soldaten, gebate S.S. en Grote Feldpolitsei verrichten dit smerige werk met ware wakkert. Hier was het uitschot en het serepmaal van het Duitse volk aan het werk. De laffe W.A. alomte het uitschot van ons volk, die nu ontbraken moesten van dit gespuid leren, hoe de terreur tegen het werkende volk moet worden toegepast.

Deze Jodenpogroms zijn een aanval op het gehele werkende volk!!! Zij zijn een inzet voor een verder te verschepen onderdrukking en terreur!!! Zij moeten de weg effenen voor de nachtagroep van de door elk Nederlander gebate Nutsa-til!

WERKEND VOLK VAN AMSTERDAM, KUNT GIJ DIT DULDEN??
Neen, duisendmaal NEEEN!!!
HEBT GIJ DE MACHT EN DE KRACHT DITZ AFSCHUWELIJE TERREUR VERLIER
TE VERLINDEN??
Ja, dat hebt gij!!!

De Amsterdamse metaalbewerkeren hebben getoond hoe het moet. Zij stakten eengezind tegen hun gedwongen uitsending naar Duitsland. En de Gunge van de Duitse militairie mocht naast het tegen dit verzet afleggen. In den dag behaalden de metaalbewerkeren de overwinning!!!

LAAT U DUS DOOR DE FLONKE DUITSE SOLDATENNAERS NIER INTMIDDEREN!!!

Engeland. In Italië waar de terreur altijd direkt geïdentificeerd is met fascisme is nu de anti-fascistische beweging zo sterk dat ze op regeringsnivo maatregelen tegen fascisme kan afdwingen van de soms corrupte christen democratie. In Frankrijk waar verkiezingen voor de deur staan, vinden de laatste maanden regelmatig terreurdaden plaats. In Engeland waar het National Front aan invloed lijkt te winnen en vooral gebruik maakt van rascistische propaganda, hebben de vakbonden en de Labour Party een grootse offensieve campagne afgekondigd tegen rascisme en fascisme.

nederland

Ook Nederland is het afgelopen jaar getroffen door terreur en geweld. Alhoewel minder duiselijk te kenmerken als vanuit fascistiese hoek, scheidt deze ontwikkeling een gevaarlijke situatie. Het maakt de weg vrij voor West-Duitse methoden van "de sterke man" en anti-linkse-hetze. In dit licht is het opmerkelijk dat een rascistische en fascistische partij als de NVU nog steeds niet verboden is. Een groot aantal jongerenorganisaties van VVD tot CPN hebben het afgelopen jaar van de regering geeist, om op basis van gebleken rascisme en

de hiervoor geldende wettelijke verbodsbepalingen, dat deze club wordt verboden. Iets wat voor de komende verkiezingen voor gemeenteraden en provinciale staten zeker nodig is.

tegen oorlog

In het eerder genoemde manifest wat vorig jaar op onze fakulteit is uitgegeven wordt ook de bewapeningswedloop vermeld. Gewag wordt gemaakt van de toenemende bewapeningsuitgaven, van wapenleveranties aan het Midden Oosten en verspreiding van atoomenergie. Het is teleurstellend te moeten melden dat uit de laatste daden van de regering Den Uyl/van Agt in deze niet is geresulteerd dat deelname aan het Kalker-projekt en het Almeloze Ultra-centrifuge-projekt is stopgezet. Ook een ombuiging in de bewapeningsuitgaven is achterwege gebleven. Hoopgevend is de grootscheepse actie van het Initiatief "Stop de Neutronen-Bom". In de afgelopen tijd zijn nu al 600.000 handtekeningen tegen de N-bom opgehaald waarvan zo'n 750 op onze fakulteit.

anti-racisme

De Februaristaking was ook een daad tegen het racisme, racisme zoals dat tot uitdrukking kwam in de Jodenvervolgging door de nazi's. In het defilee langs de Dokwerker vorig jaar liepen opmerkelijk veel buitenlandse arbeiders mee, die op deze manier samen met alle anderen blijk gaven van anti-racisme in Nederland. Een voorbeeld van anti-racistische strijd aan de universiteit van amsterdam is de nu gestartte handtekeningen-actie die erop gericht is om de nu tot ere-doctor benoemde vrijheidsstrijder Govan Mbeki vrij te krijgen. De vele activiteiten in Nederland georganiseerd tegen het racistische regiem in Zuid-Afrika zijn ook een blijk van het feit dat de idealen die tot uitdrukking kwamen in de Februaristaking van 1941 worden hooggehouden.

PdV

EN TOEN ZEI DIE ANDER:

Vervolg van pag. 5

Ten tweede kan de frontvorming van de geïndustrialiseerde kapitalistische landen snel leiden tot een verscherping van het konflikt met de ontwikkelingslanden. Ten derde is het zeer de vraag of de vakbonden in vele landen de prijs willen betalen in de vorm van grotere werkloosheid voor het liberalistische streven naar grotere "internationale arbeidsverdeling" neerkomende op overheveling van werk naar lage-lonen landen. Tenslotte liggen er dan nog de tegenstellingen rond de veiligheidskwesties, waarbij met name Japan en West-europa exklusieve invloedssferen dreigen te vormen, liefst gelijk aan de amerikanen en met eigen atoomwapens. Dit verklaart ook enigzins Carters verzet tegen snelle kweekreactoren en de export van verrijkingstechnologie.

PERSPEKTIEF

Na beschouwing van de trilaterale politiek lijkt de conclusie gerechtvaardigd, dat het zwaartepunt door de wisseling van de wacht is verlegd van korte termijn winsten naar lange termijn winsten en stabiliteit van het kapitalistisch systeem. De minder agressieve schijn van de trilaterale politiek betekent echter niet dat de doeleinden zijn veranderd. Nog steeds zijn het niet werkgelegenheid, democratie en veiligheid waar het om gaat maar het winststreven van de rijksten der rijken.

KdB

Rostra verhuisd: kamer 1338, telefoon 2497.
Kopij inleveren bij het faculteitsbureau, kamer 2141

EXACTE ECONOMIE INTERNATIONAAL

Onlangs is het tweede boek van de hand van H.A.A.M. Thoben verschenen, *Exacte Economie Internationaal*, dat, zoals de titel reeds doet vermoeden naar vorm en opzet veel weg heeft van zijn eerder verschenen boek *Exacte Economie*. De heer Thoben is als lector verbonden aan de vakgroep macro-economie en is verantwoordelijk voor het onderwijs in het pre-kandidaats. Voor zowel het propedeuse- als het kandidaatsonderwijs macro-economie wordt thans gebruik gemaakt van het boek *Exacte Economie*.

BEKNOPT EN OVERZICHTELIJK

In *Exacte Economie Internationaal*, dat uit drie delen bestaat, worden de belangrijkste ontwikkelingen in de theorie van de internationale economische betrekkingen weergegeven. Na het aangeven van de probleemstelling en de methode, begint het boek in het eerste deel met een weergave van de 'price specie flow theory' van Hume, welke theorie kan worden opgevat als een kritiek op de mercantilistische gedachtengang.

neo-ricardiaans

In het tweede deel dat handelt over de internationale prijzen waardeleer, wordt de neo-ricardiaanse handelstheorie behandeld, waarin arbeidswaardeverhoudingen en prijsverhoudingen niet langer aan elkaar gelijk zijn, hetgeen tot aanzienlijk meer genuanceerde conclusies leidt dan de naïve ricardiaanse handelstheorie. In hetzelfde hoofdstuk komt ook de theorie van Mill over de bepaling van de internationale ruilvoet aan de orde.

Bij de behandeling van de neo-marxistische handelstheorie, een theorie over internationale uitbuiting en ongelijke ruil, blijken duidelijke verschillen te bestaan met de ricardiaanse theorie, m.n. als het gaat om internationale kapitaalbewegingen en opvattingen over het geld.

Dit deel van het boek wordt afgesloten met de neo-klassieke theorie van Heckscher-Ohlin, waarbij nog eens extra wordt gewezen op de zeer restriktieve vooronderstellingen van deze theorie.

In het laatste deel van het boek, waar de keynesiaanse opvattingen, m.n. die van Machlup worden behandeld, zijn we weer terug bij het betalingsbalansmechanisme, zoals dat ook bij Hume het geval was.

Dit boek wordt, evenals het vorige, gekarakteriseerd door zijn beknoptheid en overzichtelijkheid. Steeds is getracht ontwikkelingen in de theorie te plaatsen tegen de achtergrond van maatschappelijke ontwikkelingen, waarmee het ontstaan van een bepaalde theorie in een bepaalde tijd en op een bepaalde plaats begrijpelijk wordt gemaakt. Op deze wijze slaagt de auteur erin een opmerkelijke eenheid in de veelheid der theorieën aan te brengen. Het geheel wordt overzichtelijk door de introductie van uniforme symbolen, waardoor overeenkomsten en verschillen duidelijker worden geaccentueerd.

De modellen die in *Exacte Economie Internationaal* worden gebruikt zijn wiskundig minder eenvoudig dan die in *Exacte Economie*, maar de wijze waarop deze modellen worden behandeld is zodanig dat de wiskunde geen belemmering behoeft te zijn voor hen die *Exacte Economie* hebben doorgenomen.

geschied voor kandidaats

Het nieuwe boek van Thoben zou mijns inziens zeker in het kandidaats kunnen worden gebruikt. Wij moeten ons daarbij wel een aantal zaken bedenken. *Exacte Economie Internationaal* komt het beste tot zijn recht als men *Exacte Economie* heeft doorgenomen, zoals de auteur overigens ook zelf in zijn inleiding opmerkt. Dit zou onder de huidige omstandigheden betekenen dat men eerst het kandidaatsvak macro-II loopt en daarna internationaal economische betrekkingen. Ten tweede geeft het boek slechts theorieën weer en zou derhalve daarnaast nog moeten worden voorzien in institutionele informatie.

Dr. H.A.A.M. Thoben werd geboren op 28 november 1943 in Gorinchem. Hij studeerde economie aan de Katholieke Hogeschool Tilburg en legde in 1967 het doctoraal examen af. Hierna was hij tot 1969 wetenschappelijk medewerker aan het Economisch Technisch Instituut voor Noord Brabant en vanaf 1969 is hij wetenschappelijk medewerker aan de Katholieke Hogeschool Tilburg; sinds 1973 is de heer Thoben bovendien als docent verbonden aan het Ned.Inst. voor Registeraccountants. Op 30 mei 1973 promoveerde hij op een proefschrift getiteld "Heterogeen kapitaal en internationale handel. Een neo-Ricardiaanse kritiek op het begrip effectieve protectie."

voordelen

Een voordeel van het boek *Exacte Economie Internationaal* ten opzichte van het thans gebruikte boek van Södersten is in elk geval dat de conclusies van m.n. de neo-ricardiaanse theorie aanzienlijk genuanceerder zijn dan die van de naïve ricardiaanse theorie, zoals die in het boek van Södersten wordt behandeld. Daarnaast is een weergave van de marxistische handelstheorie, gezien het onderwijs bij de kandidaatsvakken micro- en macro-economie, een pluspunt t.o.v. het boek van Södersten.

eenheid

Tenslotte zal meer eenheid in de te gebruiken literatuur, mits van goede kwaliteit, door veel studenten als een zegen worden ervaren. Een veelheid van methoden en terminologie maken de studie niet eenvoudiger en mijns inziens ook niet steeds zinvoller. Een overzichtelijke basis is een goed vertrekpunt om daarin zelf nuances aan te brengen. Die basis wordt ons thans geboden.

Jan Blom.

VROUW IN ZICHT!

In het boek wordt beschreven hoe de sociale en economische positie van de vrouw is in o.a. Griekenland, bij de oude Indianen en in de Derde Wereldlanden.

Over deze laatste landen gaat dit artikel, met daarachteraan twee voorbeelden van hoe het anders kan, nl. Cuba en China.

PROBLEMEN

De problemen van vrouwen in de Derde Wereld moeten gezien worden tegen de achtergrond van armoede en overbevolking. In deze landen blijkt, dat vrouwen vaak in niet-geregistreerde weinig opleiding vereisende beroepen werkzaam zijn. Hun werk is onregelmatig en meestal tijdelijk en op het platteland in de subsistence-sfeer. Hun kokurrentievermogen is klein en bij economische veranderingen is hun positie vaak kwetsbaar.

Technologie ontwikkeling doet de produktiviteit wel stijgen, maar het aantal arbeidsplaatsen vaak dalen, hierdoor worden vrouwen het eerst en het meest getroffen (vaak ook omdat zij geen loonarbeiders zijn en daardoor de interesse van de vakbonden niet hebben).

ONDERWIJS

In de ontwikkelingslanden gaat een groeiend deel van het nationaal inkomen op aan onderwijs (hetgeen niet betekent dat dan de werkloosheid daalt). Toch volgen vrouwen in het algemeen minder onderwijs dan mannen (het analfabetisme onder vrouwen is ook groter). Dit ligt waarschijnlijk aan het feit dat het huishouden (met veel kinderen) moeilijk te combineren valt met het volgen van onderwijs. Tevens zou een ideologische weerstand tegen vrouwenonderwijs en vrouwenarbeid wel eens een belangrijke rol kunnen spelen.

Uit een onderzoek van White (1976) komt naar voren, dat vrouwen meer uren op een dag werken dan mannen (gemiddeld 11,1 tegen 8,7) en dat zij het grootste deel van die tijd werken aan niet-direkt produktieve taken, zoals het huishouden. Mannen doen hieraan vrijwel niets, zij besteden hun tijd meer aan landbouw e.d.

WERKLOOSHEID

Als grootste probleem van de ontwikkelingslanden wordt vaak de grote werkloosheid naar voren gebracht. Dit zou volgens westerse onderzoekers op te lossen zijn door het scheppen van arbeidsplaatsen. Wat men dan vaak

vergeet, is de minder soepele arbeidsmarkt en de invloed van traditionele persoonsgebonden arbeidsrelaties. Veel vrouwen horen volgens de tradities niet te werken, behalve binnenshuis. In deze landen is behalve een lage arbeidsproduktiviteit en inefficiënt tijdgebruik vooral sprake van het ongebruikt blijven van vrouwelijke arbeid. Daarom moet gezocht worden naar een kulturele kontekst waarbinnen vragen naar arbeidsproduktiviteit geplaatst kunnen worden. Beleidsdeskundigen zullen voortaan rekening moeten houden met arbeid van vrouwen in de produktieve en reproductieve sfeer (het belang van het laatste moet niet onderschat worden).

Men moet gaan beseffen dat vooruitgang in de Derde Wereld voor vrouwen in die landen achteruitgang en verarming kan betekenen. Deze vrouwen vormen de helft van de onontwikkelde agrarische wereldbevolking. Het wordt tijd dat de "verborgen" problemen van "verborgen" vrouwen expliciet worden gemaakt.

LATIJS-AMERIKA

Ook in dit deel van de wereld heerst een droevige situatie. In Chili, Ecuador en Nicaragua mogen alleen die vrouwen stemmen, die kunnen lezen en schrijven, dit geldt niet voor mannen. Het analfabetisme onder vrouwen is hoger dan onder mannen, slechts enkele vrouwen studeren. Slechts 12% van de vrouwen staat als economisch actief geregistreerd, het enige alternatief is werk in de dienstensektor, waar zeer lage lonen heersen. Veel vrouwen worden dan ook prostituee.

CUBA

Een voorbeeld van een land, waar de ontwikkeling gunstiger is, is Cuba. Voor de sociale revolutie in 1959 was Cuba een land met monocultuur van suiker. Er heerste werkloosheid, er was nauwelijks onderwijs en er waren bijna geen sociale voorzieningen. Dit alles gold het sterkste voor vrouwen: hun plaats was thuis. In 1958 stond 85% van de vrouwen niet als arbeidster.

In juni van dit jaar kwam een boekje uit, "Vrouw in zicht" getiteld. Het is geschreven door de vrouwengroep antropologes, bestaande uit zes vrouwelijke antropologiestudenten. Zij schreven dit boek, omdat zij vonden dat er een "gat" is in de antropologie, het is een wetenschap beoefend door mannen, die antwoord geeft op vragen van mannen. Men houdt zich onvoldoende bezig op verkeerde wijze bezig met de rol van de vrouw in de maatschappij.

geregistreerd (zij werkten dan vaak wel op de boerderij waar hun man in loondienst was), hetgeen inhield dat zij geen recht hadden op sociale voorzieningen.

Voor 1959 werden wel enkele burgerrechten ingevoerd (waaronder vrouwenstemrecht) maar de uitvoering van deze wetten liet te wensen over.

revolutie

Na de revolutie is er op sociaal-, economisch en politiek gebied veel ten goede veranderd voor de cubaanse vrouwen. Zij hebben officieel gelijke rechten op alle gebieden, er bestaat een organisatie voor de vrouwen, die zeer actief is (met steun van de regering), o.a. bij het verzorgen van onderwijs, het opzetten van kresjes, het stimuleren van vrouwen om te gaan studeren, het voorlichten van vrouwen op het platteland etc.. Deze ontwikkeling is nog lang niet klaar, man en vrouw zijn nog lang niet gelijk. Vlak na de revolutie was het belangrijkste doel het opheffen van de werkloosheid onder mannen, daarna pas kwamen de vrouwen aan de beurt. Mannen bekleden hogere posities, het percentage vrouwen dat deelneemt aan het productieproces is nog onevenredig laag (28% in 1976). Een zo grote mentaliteitsverandering gaat ook niet zo snel, maar Cuba gaat in ieder geval (zeker in vergelijking tot de andere Latijns-amerikaanse landen) de goede kant op.

"O, hoe triest is het een vrouw te zijn
Niets op aarde wordt zo laag geschat
Jongens staan in de deuropening
Als uit de hemel gevallen goden
Hun harten overwinnen vier oceanen
En de wind en het stof van duizend mijlen
Niemand is blij bij de geboorte van
een meisje
Door haar wint de familie niets."

Fu Hsuan (China)

CHINA

Evenals aan Cuba kan men aan China zien wat revolutionaire veranderingen (de sociale revolutie) voor gevolgen gehad hebben voor vrouwen in die landen.

vroeger

Lang hadden vrouwen nauwelijks rechten zij bezaten geen enkele macht, zij waren absolute gehoorzaamheid verschuldigd aan hun vader, broer, echtgenoot en zelfs hun oudste zoon. Hun enige waarde en functie bestond uit het baren van zoons en het huishoudelijk werk wat zij deden.

vervolg op pag. 15

Hfl. 400 miljoen PLANNEN

Wie dat wil kan in Folia lezen wat er in de universiteitsraad wordt behandeld en welke beslissingen er worden genomen. Weinig reden dus om er in Rostra nog eens een keer op terug te komen. In december is in de universiteitsraad echter een zaak behandeld die, denk ik, voldoende interessant is voor economiestudenten om er in Rostra over te schrijven. Die zaak is het ontwikkelingsplan 1979-1983 van de universiteit.

ontwikkelingsplannen

Alle universiteiten moeten elk jaar een ontwikkelingsplan opstellen. Voor een periode van vijf jaar moet in zo'n plan worden aangegeven wat verwacht aan activiteiten op het gebied van onderwijs en onderzoek, en wat dat dan gaat kosten. De ontwikkelingsplannen van de universiteiten worden door het ministerie van onderwijs gebruikt voor het opstellen van een algemeen financieel schama. Hierin wordt aangegeven hoeveel geld het ministerie nodig denkt te hebben in komende jaren.

Elk ministerie moet op een of andere wijze aan te geven hoeveel geld zij komende jaren wenst. Het ministerie van financiën kan op basis van deze gegevens dan meerjarenramingen maken en die in de miljoenennota presenteren aan het parlement.

plan of budget

Welbekend zijn de vorig jaar door staatssecretaris Klein bekendgemaakte Beleidsindicaties die bedoeld waren om het kader aan te geven waarbinnen de universiteiten bij het opstellen van hun ontwikkelingsplannen dienden te blijven. Meest belangrijk uit de Beleidsindicaties was de financiële randvoorwaarde: tot 1983 moeten de universiteiten hun wettelijke taken uitvoeren met gelijkblijvende middelen, oftewel de 'nullijn'.

1) Zitting op de UvA, eerste vervolgnota (september '77). Deze nota van de ASVA-fractie in de universiteitsraad van de UvA is verkrijgbaar op het ASVA-kantoor, Weesperstraat 31, Amsterdam, tel. 020 - 228771

Indien de taken in omvang en kwaliteit nauwlijks veranderen dan is een 'nullijn' voor de hand liggend.

Maar dit is bepaald niet het geval. Vrij kort na het bekend maken van de Beleidsindicaties bleek dat het aantal studenten in 1983 ca. 30 % te laag was geschat. Deze grotere onderwijstaak voor de universiteiten was voor het ministerie geen reden om de Beleidsindicaties aan te passen.

Niet verwonderlijk want met de beleidsindicaties had de staatssecretaris de vaste kamercommissie voor onderwijs de indruk gegeven dat het in financieel opzicht wel pais en vree was aan de universiteiten. Om gedwongen worden korte tijd later mee te delen dat een verkeerde voorstelling van zaken is gegeven is natuurlijk niet leuk. Het ministerie blijft dus nog steeds de nadruk leggen op het handhaven van de nullijn als financiële randvoorwaarde voor het opstellen van ontwikkelingsplannen. Er is echter met zo'n stringente randvoorwaarde weinig meer te ontwikkelen dan het invullen van een budget. Het ministerie had er voor de duidelijkheid dan ook beter aan gedaan de universiteiten te vragen een meerjarenbudget op te stellen i.p.v. een meerjarenplan.

amsterdam

De universiteiten hebben echter geen meerjarenbudget opgesteld en zich dus ook niet gehouden aan de financiële randvoorwaarde. De onderzoektaken van de universiteiten zijn indirect gekoppeld aan het aantal studenten zodat 30 % meer studenten dan was aangegeven in de Beleidsindicaties tot 30 % meer benodigde middelen zou leiden. Door de universiteiten is besloten om ontwikkelingsplannen op te stellen die, uitgaande van de taken van een universiteit, een zo klein mogelijke toename van benodigde middelen tot gevolg zou hebben. Immers, eenvoudig 30 % meer middelen eisen zou weinig kans van slagen hebben bij bijvoorbeeld de vaste kamercommissie voor onderwijs die verwachtte dat er niet extra geld bij hoefde.

Wiens van Asselt zit sinds september in de universiteitsraad voor de actiegroep economen. Hij werkt heerbij nauw samen met de Asva-fractie in de raad. In de taakverdeling heeft Wiens de meer financiële zaken die in de UR spelen op zich genomen. Hij combineert dit gedeeltelijk met zijn "econoom zijn". Zo gebruikt hij de theorie van Bedrijfs Planning bij van der Zijpp bij zijn werk. Vanuit deze optiek vroegen we Wiens om uit de praktijk op deze problematiek in te gaan. In dit artikel wordt vooral weergegeven hoe een planning van een non-profit organisatie toe kan gaan. Een volgende keer zal hij ingaan op Begrotingstechnische aspecten in relatie tot de Bedrijfsplanning. Iets wat zeker zijn relevantie heeft alleen al gezien de grootte v.d. begroting van de UvA, nu ruim 400 milj.

nullijn opruimen

Ook de Universiteit van Amsterdam heeft een ontwikkelingsplan opgesteld wat een minimumbehoefteberekening is. Maar wat nou precies een minimum is in aantallen formatieplaatsen is een zaak die aanleiding gaf tot onenigheid tussen enerzijds College van Bestuur en anderzijds Actiegroep en ASVA fractie. De onenigheid spitste zich toe op de gehanteerde veronderstellingen bij het berekenen van het minimum. En, economie studenten welbekend, 'sleutelen' aan de veronderstellingen van een rekenmodel maakt het mogelijk vrijwel elk gewenst resultaat te krijgen. Zo ook met het gebruikte rekenmodel in het ontwikkelingsplan.

rekenen

Voor de berekening van het benodigde aantal formatieplaatsen is door de Universiteit van Amsterdam gebruik gemaakt van de zogeheten curriculumprofiel methode. Op basis van het onderwijsaanbod, werkgroepen hoorcollege's e.d. en de ervoor benodigde voorbereidingstijd van docenten, wordt het totaal aan aantal benodigde docenten berekend. Hoe intensiever een onderwijsprogramma, verhoudingsgewijs veel werkgroepen t.o.v. hoorcollege's, des te meer docenten zijn er dan nodig. Hoewel de curriculumprofiel

vervolg op pag. 15

BOM GEBANNEN

Af en toe krijg ik het hoofd van de heer Grommé om de hoek van mijn deur als een bezoeker door het gebouw wordt rondgeleid: "en dan moet ik U deze spelonk nog laten zien."

Ay Ay Sir, een spelonk. Niet zo gek trouwens, een stuk Valkenburg zo dicht bij de Valkenburgerstraat. Nu snap ik wel een beetje dat de heer Grommé mij een soort holbewoner vindt want er staan nogal wat boeken op mijn kamer. Zoiets valt op. Bij al mijn burens ligt er overigens net zoveel papier in de vorm van computervellen. Ik zit met een kamer vol conventionele informatiedragers als een soort enclave tussen de oprukkende Interfaculteit voor Actuariaal en Econometrie. En omdat het gebouw drie dagen dicht zou moeten en mij naar een andere kamer te verhuizen is dat al maanden zo.

hamertje

Waar al die boeken vandaan komen? Ja, ik ben niet voldoende altruïstisch ingesteld om te gaan zitten vertellen waar ik deze dagen de eerste druk van Ricardo kocht, maar een enkele opgedroogde bron wil ik dan wel onthullen. Ik heb in de loop der jaren het nodige weggesleept bij G. Th. Bom & Zoon's Veilingbedrijf BV sinds 1756 aan de Kerkstraat. De frequentie van de boekveilingen nam er de laatste jaren af, er kwamen ook steeds minder

boeken en wat ik al een poosje zag aankomen: in de jongste catalogus stond als laatste te veilen artikel "een afslaghamer en lessenaar". De heer Apol legt het hamertje er bij neer. Rare zaak in een tijd dat de boekenprijzen zo hoog oplopen dat het aanbod duidelijk wordt gestimuleerd en menige boekveiler niet meer kan verwerken wat particulieren allemaal aandrigen. Ook op deze laatste boekveiling bij Bom waren er wat te hoge prijzen, maar ik ben toch blij met acht jaargangen Weltwirtschaftliches Archiv (in vuilbruine grottint) voor vijf en twintig gulden.

volkslucht

Ik zal Apol's veilingpraat missen. "En hier hebben wij dan een partij revolutieliteratuur uit Rusland. Ruikt U het ook? Zo een echte volkslucht". En toen een mierzoete Kerstprent onverkopelijk bleek: "Hou ik hem zelf. Zal mijn vrouw opkijken als ik thuis kom. Denken dat ik bekeerd ben." En toen hij meedeelde dat op een prent van de Oudekerkstoren een bod was binnengekomen van de 'Vereniging tot behoud van de Oudekerkstoren': "Hebben ze er tenminste nog een plaatje van, als die omdondert." En over een Duits boek over verloskunde uit 1853 dat in de catalogus als 'wasserfleckig' stond aangeduid: "Kennelijk vruchtwater bijgekomen. Man dacht natuurlijk: waar komt al dat water vandaan? Ik haal er

even het boek bij. En wij zitten met de vruchtwaterschade." Helaas heeft nu bij Bom het hamertje voor het laatst getikt.

En als ik mensen met gefronste wenkbrauwen naar mijn boekenstapels zie kijken, denk ik altijd maar: "Zijn de bommen zuur?"

J.J. Meltzer

vervolg van pag. 14

metode nog in ontwikkeling is is toch gekozen voor deze methode. Omdat beter wordt weergegeven wat, gegeven een onderwijsprogramma, nodig is aan aantal docenten dan bij de tot nu toe gebruikelijke methode van staf/studenten ratio's (op bijv. elke 20 studenten één docent, onafhankelijk van het verzorgde onderwijs). Dit voordeel van de curriculum profiel methode had het College van Bestuur in het concept ontwikkelingsplan deels ongedaan gemaakt door 'ambtelijke aanpassingen'. Aanpassingen die inhielden dat voor een relatief intensief onderwijsprogramma niet die formatie werd gepland die minimaal nodig was. Wat onenigheid opleverde met de Aktiegroep en ASVA fractie. De argumenten van de Aktiegroep en ASVA fractie waren voor de universiteitsraad voldoende overtuigend om de 'ambtelijke aanpassing' ongedaan te maken. Wel was het het erige amendement van ASVA en Aktiegroep waarover gestemd moest worden. Alle andere amendementen werden zonder stemming door het College van Bestuur overgenomen, wat bevordelijk was voor de snelheid van de besluitvorming want het waren er ca.

dertig. Meer dan alle amendementen van de overige fracties samen.

resultaat

Door de universiteitsraad is nu een meerjarenplan opgesteld wat redelijk goed in elkaar zit: er is aannemelijk gemaakt dat met minder middelen dan aangegeven in het ontwikkelingsplan of de kwaliteit van het onderwijs en onderzoek drastisch zal verslechteren of dat er een groot aantal studentenstops zal moeten worden ingesteld. Soortgelijke plannen zijn opgesteld door de andere universiteiten. Het woord is nu dan ook aan een voor ons oude bekende: Pais, de minister van onderwijs en wetenschappen.

asva

Het programma van het kabinet waar minister Pais in zit is zo dat niet te verwachten valt dat Pais uit eigener beweging zal besluiten overeenkomstig de door de universiteiten opgestelde ontwikkelingsplannen. De vakbonden ASVA en ABVA zullen hem hoogstwaarschijnlijk een handje moeten helpen. In elk geval kent Pais de Aktiegroep en ASVA voldoende goed om te weten dat we hier toe gaarne bereid zijn.

Wiens van Asselt

vervolg van pag 13

Vrouwen mochten geen land bezitten en de Confucianistische leer verbood hen grond te bewerken. Door kontakten met de westerse landen begon bij de Chinese vrouwen ook de behoefte te ontstaan een vrouwenbond op te richten.

nu

In 1949 werd de kommunistische republiek uitgeroepen. Er worden wetten afgekondigd, die de positie van de vrouw in het huwelijk verbeteren. Door de economische groei (de "Grote sprong voorwaarts") worden veel vrouwen aangespoord om buitenshuis te gaan werken. Cijfers hierover zijn niet bekend, wel is bekend dat in 1960 18,8% van de totale hoeveelheid arbeiders vrouwen was, dit is ten opzichte van 1949 een groei van ruim 11%. De meeste vrouwen werken toch weer in de verpleging of het onderwijs. Het aantal meisjes dat onderwijs volgt groeit hog steeds, maar is nog lang niet gelijk aan dat van jongens. In de communes is de taak van de vrouw niet veel veranderd, zij blijft in en om het huis werken. Het aantal vrouwen dat belangrijke (bestuurlijke functies) bekleed is nog gering. Maar evenals Cuba is de ontwikkeling in China gunstig, al stellen de vrouwen hun vrouwenstrijd voorlopig nog ondergeschikt aan het algemene socialistische doel: economische vooruitgang.

N.d.B.

"Vrouw in zicht, naar een feministische antropologie", door de vrouwen-groep antropologie, Amsterdam 1977.

HEER BONTEBAL: ECHTE EKONOMIE?

In november 1977 kwam het nieuwste boek van Arnold Heertje uit, "Echte Economie, misverstanden over en misstanden in de economie" getiteld. Heertje zet hierin zijn visie uiteen over een aantal maatschappelijke vraagstukken, zoals de organisatie van de besluitvorming, het marktmechanisme, technische ontwikkeling etc.

In het laatste hoofdstuk doet Heertje uit de doeken wie de geheimzinnige Henk Bontebal is geweest, die bladen als Vrij Nederland, E.S.B., de Nieuwe Linie etc. ingezonden brieven stuurde (die nog geplaatst werden ook), waarin de grootst mogelijke onzin stond, vooral over uitspraken van Marx. Bontebal was nl. Heertje zelf.

Hij probeert hiermee aan te tonen, dat radikale mensen kritiekloos alles aanvaarden wat in gunstige zin over Marx gezegd of geschreven wordt. Heertje schrijft: "...voor zover wij hebben kunnen nagaan sloegen de verwijzingen naar Marx in geen enkel geval ergens op. De redakties van de betrokken tijdschriften zijn vaak zo radikaal verdoofd geweest, dat zij kritiekloos de bijdragen van Bontebal hebben afgedrukt (blz. 155)"

Als laatste aktie in de gedaante van Bontebal solliciteert Heertje naar de functie docent economie aan de sociale akademie in Driebergen, alwaar men hem (zonder een persoonlijk gesprek met hem gehad te hebben), diep onder de indruk van zijn publikaties direkt aanneemt.

ECHTE EKONOMIE

Het eerste hoofdstuk begint Heertje met de konklusie dat het een groot misverstand is, dat het in de economie uitsluitend zou gaan om geld. Dat velen dit denken is de schuld van de economen zelf. Het gaat niet om geld, maar om behoeftebevrediging. Het criterium voor wat daar dan onder valt, is als het voorzien in deze behoeften een beslag legt op schaarse middelen. Dit is het formele welvaartsbegrip van Prof. Hennipman.

Als tweede uitgangspunt neemt Heertje dat de economie niet bij machte is beslissingen te nemen die op het politieke vlak liggen, hij veronderstelt een politieke neutraliteit van de economische wetenschap.

Heertje eindigt dit hoofdstuk met te zeggen wat echte economie volgens hem is: "Echte economie registreert alle behoeften, onderkent hun onderlinge samenhang, laat zich niet om de tuin leiden door het invoeren van geld en blijft tót het einde der tijden de worsteling begeleiden om het beste antwoord te vinden op de chaos die zonder ordening door schaarste zou ontstaan" (blz. 20).

BESLUITVORMING

In het hoofdstuk over besluitvorming komt hij tot de konklusie dat de vraag wie uiteindelijk beslist niet zo belangrijk is, wel is het noodzakelijk dat de opvattingen van alle betrokkenen in het besluitvormingsproces uitgangspunt moeten zijn. Heertje doet dan suggesties over de persoon van de

toekomstige manager, deze zal niet meer de autoritaire beslisser zijn, maar veel eerder iemand die tegengestelde meningen weet te overbruggen en een compromis weet te bewerkstelligen. Hij begeeft zich dan ook nog even op het gladde terrein van de psychologie van de vrouw. Om het artikel niet te lang te maken zal ik hier maar verder niet op ingaan en alleen zijn konklusie vermelden: "...het traditionele management is de vrouw minder op het lijf geschreven (...), vrouwen hebben minder moeite met het inzicht dat het in de economie uiteindelijk gaat om zaken die niet in geld kunnen worden uitgedrukt" (blz. 58). Dit betekent dat in de toekomst niet alleen mannen, maar zelfs vrouwen voor de functie van manager in aanmerking komen!

TECHNIEK

Vroeger werd de technische ontwikkeling gezien als een van de data van de economie, tegenwoordig ziet men steeds meer in dat aan de techniek een economische kant zit, omdat "zowel het ontstaan van nieuwe technische mogelijkheden als het toepassen van nieuwe technische methoden met zich meebrengt dat wordt omgegaan met schaarse middelen" (blz. 62). Technische ontwikkeling is niet iets wat we passief over ons heen moeten laten komen, want aan deze ontwikkeling liggen

steeds beslissingen van mensen ten grondslag en zij is in veel sterker mate beïnvloedbaar dan tot nu toe is aangenomen (blz. 79).

In dit hoofdstuk nog een (voor mij althans) vreemde opmerking over onderwijs. Heertje zegt op pagina 74 o.a. dat verzeleken met de zestiger jaren het economie-onderwijs op HAVO en VWO erg veranderd is, soms zelfs dynamischer is dan op de universiteit. Ik vraag mij af, of hij nu doelt op de veelvuldige (veranderde) herdrukken van zijn boek "DE Kern van de economie". Ik kan mij vergissen, natuurlijk.

RADIKALEN

In het volgende hoofdstuk laat Heertje nogmaals zijn afkeer van "radikalen" blijken, als hij zegt dat bedrijven zijns inziens te vaak en onnóg aangevallen worden. Voorbeelden hiervan zijn volgens hem de akties tegen milieuvervuiling door bedrijven.

Heertje schrijft dan op pag. 91: "...men krijgt wel eens de indruk dat problemen omtrent milieuvervuiling werden aangegeven om een radikale verandering van onze samenleving te bepleiten". Een soortgelijke opmerking is in het negende hoofdstuk te vinden: "Niet altijd is het optreden van aktiegroepen daarbij (in de discussie over milieubehoud e.d., N.d.B.) ingegeven door de zorg voor het behoud van de natuur en de zorg voor leefbaarheid" (pag. 127).

Zonder deze opmerkingen met enig bewijsmateriaal of voorbeelden te staven, beschuldigt Heertje nu toch wel een aantal mensen en groepen in onze samenleving van op z'n zachtst gezegd "vals" gedrag. Dit gaat wat ver, dunkt mij.

Heertje maakt een heel klein beetje goed door toch nog te zeggen dat ook de argumenten van deze aktiegroepen in het besluitvormingsproces betrokken dienen te worden.

DS'70?

Kortom, geen onaardig boek om eens te lezen, maar zo nu en dan kon ik mij niet aan de indruk onttrekken dat Heertje met dit boek zijn tweede overstap naar DS'70 aan het voorbereiden is. Maar nogmaals, ik kan mij vergissen.

N.d.B.

"Echte Economie", A. Heertje, Arbeiderspers, Amsterdam, 1977.

RONDUIT DE RAAD

ben sanders

Het geruchtmakende artikel over Prof. Pais in Rostra 53, april 1977 werd besloten met de volgende regels: "De fakulteit draagt nu nog de last van een historische erfenis uit een ondemokraties verleden. Het is te hopen dat hier aan snel een einde komt. Na 25 mei al, misschien?"

De schrijver van deze woorden kan zich gelukkig prijzen om zijn profetische gaven. Waarschijnlijk is echter dat hem de schrik om het hart is geslagen op het moment dat bekend werd dat zijn science-fictionachtige voorspelling werkelijkheid werd.

De meeste studenten waren misschien niet zo ingenomen met Pais als hoogleraar micro-ekonomie, als minister van onderwijs kunnen we van hem niets dan macro-problemen verwachten.

sukses

Bij het vorige kabinet was het hoger onderwijs bepaald niet het troetelkind terwijl getuige de op 24 sept. 1970 in Den Haag gehouden demonstratie "Voorrang voor onderwijs" steeds meer mensen tot de overtuiging waren gekomen dat ook de andere onderwijssectoren in de verdrukking dreigden te komen door het beleid van het eerste kabinet den Uyl. Daar stond tegenover dat er bij van Kemenade nog altijd ruimte overbleef voor onderwijsvernieuwingen. Van een kabinet v. Agt/Wiegel valt werkelijk niets anders dan een botte bij politiek te verwachten.

Een van de eerste zaken waarover Pais een uitspraak zal moeten doen, zeker was wat betreft het hoger onderwijs, zijn de in het kader van de wet herstructurering ingediende herprogrammeringsvoorstellen.

Inzake deze voorstellen moet hier melding worden gemaakt van een niet onbelangrijk succes in de strijd voor een goed hoger onderwijs. Nog net voor de jaarwisseling heeft de toch niet als progressief bekend staande onderwijsraad advies uitgebracht over de ingediende herprogrammeringsvoorstellen. Van de 265 voorgestelde programma's heeft hij er 252 van een positief advies voorzien, waaronder dat van onze fakulteit. Het is nu de beurt aan de minister van onderwijs (ons aller welbekend) om zijn oordeel uit te spreken over de voorstellen. Dit zal waarschijnlijk in de loop van februari gaan gebeuren. Als studentenbeweging zullen we er voor moeten zorgen dat Pais niet eigenhandig in programma's gaat snijden. Het mag dan zo wezen dat niet alle herprogrammeringsvoorstellen even democratisch tot stand zijn gekomen, een ingreep van het parlement zal het democratische gehalte van de nieuwe programma's alleen nog maar verder kunnen terugbrengen.

manifestatie

Op 18 febr. zal het Log. (de Asva en andere studentenvakbonden) een manifestatie organiseren in Amsterdam, waarbij de belangrijkste eis zal zijn, dat minister Pais niet zal gaan snijden in de voorgestelde programma's.

Naast deze manifestatie, die vooral gericht zal zijn op de eis dat de (sub) fakulteiten zoveel mogelijk zelf hun programma's moeten kunnen vaststellen, zal op onze fakulteit nog het een en ander moeten gebeuren om de in ons herprogrammeringsvoorstel voorgestelde verbeteringen te realiseren.

Daarmee zakken we gelijk van het niveau van de ministerraad naar het niveau van onze eigen fakulteitsraad. Het is natuurlijk de vraag om hoeverre hier werkelijk van nivodaling sprake is. In de fakulteitsraad zullen op zo kort mogelijke termijn besluiten genomen moeten worden t.a.v. het propedeuseprogramma voor het volgend studiejaar. De wet heeft immers bepaald dat de nieuwe programma's met ingang van het studiejaar 78/79 van start moeten gaan. Nu is het niet zo dat de fakulteitsraad geheel vrij is in wat ze zal besluiten. Na zeer breedvoerige discussies onder en tussen studenten en docenten is er een herstructureringsrapport voor onze fakulteit tot stand gekomen, dat heel duidelijke aanwijzingen geeft voor het geherprogrammeerde propedeuseprogramma. Het grootste verschil tussen het huidige en het toekomstige programma bestaat uit de invoering van een algemene inleiding die in de periode tot kerst gegeven zal worden.

Het is op dit punt waar de studenten de grootste strijd hebben moeten voeren. Al sinds jaren werd door de propedeuse studenten kritiek geuit op het eenzijdige doch versnipperde karakter van de propedeusestudie en werd meer aandacht gevraagd voor een geïntegreerde behandeling van de geschiedenis van het economisch denken en de methodologie van de economische wetenschap. Tijdens de herstructureringsdiscussies is één het idee van een geïntegreerde algemene inleiding ontstaan dat aan deze problemen het hoofd zou moeten bieden. En... het idee werd overgenomen door de fakulteitsraad. Het zal nu zaak zijn ervoor te zorgen dat bij de vaststelling van het nieuwe programma vast gehouden wordt aan de in het herstructureringsrapport vast gelegde uitgangspunten.

kandidaats

Eveneens in de herstructureringsdiscussie is gebleken dat zowel onder studenten als onder docenten de noodzaak wordt onderkend om de kandidaatsblokken om te zetten van trimester in semesterblokken. Formeel bestaat er geen verplichting om de veranderingen in het kandidaats in het kader van de herstructurering in te voeren, voor het studiejaar 79/80. De Aktiegroep is echter van mening dat nu door iedereen de noodzaak van dergelijke semesterblokken is onderkend, er geen enkel argument bestaat om met de invoering daarvan nog langer te wachten. De in het herstructureringsrapport genoemde bezwaren tegen de trimesterblokken: te weinig tijd voor begeleiding, te weinig mogelijkheid voor actualisering van de studie, worden op dit moment reeds zeer sterk gevoeld en niet pas in 1979/80.

Ben Sanders is namens de Aktiegroep Economen (AGE of Aktiegroep) lid van het Dagelijks Bestuur van de Fakulteit. Samen met de Heer Verborg en de Heer Koenders draagt hij zorg voor de bestuurlijke gang van zaken aan de Fakulteit. Tevens bereiden ze de Fakulteitsvergaderingen voor.

In deze kwaliteiten schrijft Ben Sanders de vaste rubriek: "Ronduit de Raad"

Het enige argument wat tegen invoering van semesterblokken per 78/79 ingebracht zou kunnen worden, is dat wanneer we van Pais te horen krijgen dat de economiestudie toch best in 4 jaren zou kunnen, we dan 2 jaar achter elkaar het kandidaatsprogramma's zouden moeten veranderen. Wanneer we echter het herstructureringsrapport lezen "In de fakulteit wordt het huidige programma beschouwd als een minimum programma. Schrappen in dit programma wordt onverantwoord geacht", dan betekent dit dat we voor zo'n 5-jarig programma zullen moeten knokken. Een van de mogelijkheden daartoe is het zo snel mogelijk invoeren van semesterblokken. Aan Pais is dan de beslissing om het door de gehele fakulteit noodzakelijk geachte programma Dit is inmiddels tot stand gekomen) weer af te schaffen.

klapstuk

In de vorige "Rond uit de raad" is uitvoerig uitgegaan op het punt van studenten in de vakgroepen, dat al enige fakulteitsraden lang het klapstuk van de agenda vormt. Nog steeds is hierover geen beslissing gevallen. Waarschijnlijk zal dat gebeuren in de fakulteitsraad van 30 jan. a.s. Veel meer informatie dan in het vorige stuk stond kan ik dus niet geven. Behalve dan dit, dat als straks door krachtig optreden van de Aktiegroep de fakulteitsraad een besluit neemt, dat het de invloed van studenten in de vakgroepen mogelijk zal maken, er mensen zullen zijn die, zich verschuilend achter het argument van rechtszekerheid, niet zullen schromen om dat besluit via gerechtelijke procedures terug te draaien. En hoe gerechtelijke procedures misbruikt kunnen worden. Gegeven gerechtvaardigde eisen van grote groepen mensen hebben we kunnen meemaken met de stakingen voor volledige uitbetaling van de prijscompensatie van vorig jaar februari. Dit soort methodes zal dan ook volstrekt ontoereikend zijn om de Aktiegroep af te houden van haar strijd voor de democratisering van de vakgroepen. Want als er straks in de vakgroepen gepraat gaat worden over de nieuwe studieprogramma's moet er met ons en niet over ons gediscussieerd worden.

Ben Sanders.

EEN BRIEF UIT SRI LANKA

Colombo, 19.12.1977

(....)

Al snel na de verkiezingen zijn de zaken slechter geworden.

(....)

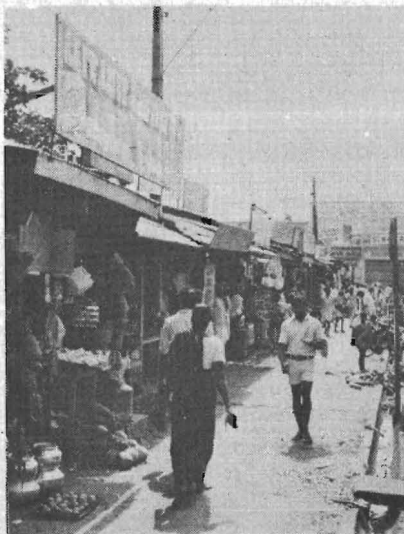
Gewelddadigheden braken uit van de verkiezingen. Er is geprobeerd om deze gewelddadigheden voor te stellen als een complot van "teleurgestelde oppositionele elementen". Ik vind dit belachelijk. In bepaalde gebieden, zullen zeker SLFP-elementen erg actief betrokken zijn geweest bij de ongeregelde daden, maar over het algemeen was de SLFP zo in de war gebracht door de verkiezingsnederlaag en waren SLFP-supporters zo geterroriseerd door de UNP-manshappen dat ze niet in de positie verkeerden om een, het hele land omvattende, aanval van deze aard uit te voeren. De hele situatie nu is erg gekompliceerd, maar ik zie het als onvermijdelijk voortvloeiend uit de gewelddadigheden van na de verkiezingen (waartegen de regering niet optrad). Er werden diverse provocerende uitspraken gedaan door de seperatistische TULF, en daarbij nog eens de provocerende uitdaging van de Prime Minister Jayewardene: "Als u strijd wilt, zullen we u strijd geven, als u vrede wilt laten we dan vrede hebben". In een atmosfeer waar repressie al de vrije loop was gelaten, kwamen deze rassenrellen (communals) tot uitbarsting. De politie keek in feite werkeloos toe hoe mensen en bezittingen werden aangevallen. Er was een buitengewone schizofrenie in het land. (...)

Een aantal van ons reageerden met het opzetten van Burger Comitees voor Nationale Harmonie, de eerste buiten-parlementaire reactie op de gruwelijkheden. We waren een gemengd gezelschap van katholieken en protestante priesters, oudere prominente inwoners, een aantal Marxisten etc. De traditionele linkse partijen zwegen vreemd genoeg gedurende een aantal dagen met betrekking tot deze zaak. In feite verdwenen een aantal leiders van beide partijen uit het land, naar Groot Britannië en Joegoslavië. De LSSP-kranten opende met grote koppen en cartoons die erop gericht leken te zijn om de moeilijkheden aan te wakkeren i.p.v. te kalmeren. Deze partijen zijn gedurende lange tijd erg terughoudend geweest met betrekking tot het nationale vraagstuk (het raciale probleem, pdv). En nu ten tijde van crisis gaven ze gedurende lange tijd niet eens leiding aan hun eigen vakbonden tegen de rellen.

universiteit

We zijn erg druk gedurende deze dagen, we proberen buurtgroepen op te zetten om de straten te beschermen, ontmoeten diverse mensen en organisaties om openlijk stelling te nemen tegen rascisme (voornamelijk van de Singalesen, hulpverleners in de vluchtelingenkampen etc. (...)

In het begin van de rassenrellen werden de Singalese studenten op de Jaffna-universiteit (in het noorden, pdv) voor hun veiligheid naar het zuiden gebracht en ook docenten werden geëvacueerd. (...) Tijdens het hoogtepunt van de moei-

Jaffna

lijkheden, rond 26 augustus, is de campus gesloten geweest vanwege de onzekere situatie.(....) Er is al zoveel angst aan de universiteit dat de mensen protesten gestaakt hebben omdat het risico te groot is. (...)

ontslagen

Veel armere mensen, met familie, zijn ontslagen, overgeplaatst naar plaatsen verweg etc. Je zal zeggen dat fascisme verweg lijkt voor mensen die leven zoals wij -ik begrijp dat niet helemaal, maar alhoewel we nog geen fascisme hebben van het Hitler-type, hebben we bepaald wel een fas-

Een jaar geleden bezocht een groep studenten Sri Lanka (Ceylon) in het kader van een studiereis georganiseerd door de SEF. Sri Lanka is een concentratieland met betrekking tot de Nederlandse ontwikkelingshulp. Deze hulp werd vorige maand extra verhoogd door ex-minister Pronk. Voor en na deze reis besteedde ROSTRA een aantal artikelen aan Sri Lanka. Toen ons een brief werd voorgelegd waarin een aantal actuele gebeurtenissen in Sri Lanka worden beschreven hebben we besloten hieruit een aantal relevante passages te publiceren. Mede omdat de berichtgeving uit Sri Lanka bijzonder schaars is en er zich nogal belangwekkende veranderingen voordoen.

Allereerst heeft er een wisseling van de regering plaatsgevonden. Een coalitie van socialisten (SLFP) en kommunisten (CP) maakte plaats voor een rechtse (UNP) regering. Twee andere partijen van belang in Sri Lanka zijn de radikalen (LSSP) en de Tamil-partij (TULF). Een distriktenstelsel bij de verkiezingen heeft ertoe geleid dat linkse en rechtse regeringen elkaar hebben afgewisseld. Iets wat gepaard gaat met polarisatie die nu ook deels de oorzaak is van de onlusten zoals die zich nu voordoen.

In Sri Lanka zijn twee bevolkingsgroepen: Tamils en Singalesen, een gedeelte van de eerste groep werkt op de plantages en voor een ander gedeelte wonen ze in overwegende mate in het noorden. Beide bevolkingsgroepen zijn nogal tegen elkaar opgezet en een gedeelte van de onlusten zijn middels deze raciale spanning tot stand gekomen. Begrijpelijk is hopelijk dat we de namen van geadresseerde en afzender niet publiceren, evenals een aantal persoonlijke passages uit de brief: (....).

PdV

cisme met een sluipend karakter, en op een dag zullen we ontdekken dat we net zo zijn als één van de Latijns-Amerikaanse Republieken. Nu al blijkt de zogenaamde restauratie van de democratie een farce te zijn. Veel rechten en sociale voorzieningen zijn ons afgenomen; eerder gewonnen door harde strijd van de mensen. Ze zijn van plan om een nieuwe Interne Veiligheidswet in te voeren, gebaseerd op die uit Singapore (waarbij een persoon in arrest genomen kan worden gedurende 30 dagen zonder rechterlijke uitspraak).

industrie

Lokale industrie (alhoewel nog klein) zal mislukken onder de nieuwe buitenlandse investeringswet en de nieuwe import- en exportbepalingen. Politieke demonstraties zijn verboden en politie die het in hun gebied toch

vervolg op pag. 19

toestaan, worden tercht gewezen. De kosten van levensonderhoud vliegen omhoog en er zijn aanwijzingen dat het nog erger zal worden. De mensen geloofden dat ze 8 pound (1 pound = + 0,5 kg) vrij rantsoen graan zouden krijgen van de UNP. Nu is bijna iedereen alles afgenomen, zelfs de 4 lbs die ze kregen. Het suikerrantsoen is ook afgeschaft. Dat is OK voor de midden klasse, maar voor vele anderen is het verschrikkelijk. De Prime Minister is een steeds machtiger President aan het worden en de grondwet wordt zodanig veranderd dat zelfs als een SLFP regering terug zou komen, er nog steeds een UNP-president zal zijn.(...)

vezels van de kokosnoot

imperialisme

De SLFP heeft een aantal progressieve dingen gedaan, ondanks de knoerijen en corruptie waaraan ze schuldig zijn. De UNP verkoopt ons geheel uit aan het imperialisme -we zien zich dagelijks nieuwe vernederingen die ons land worden aangedaan, zich opstapelen; nieuwe vormen van afhankelijkheid, van armoede, onderdanigheid. Noodlot treft het land. Oppositie wordt langzamerhand vernietigd. Terwijl er een grote schijn is van redelijkheid en democratie is de situatie feitelijk repressiever dan ooit. Het is min of meer een strafbaar feit om de regering te bekritisieren. (...)

De Rupee zweeft nu en de wisselkoers is ongeveer Rs.30 voor een £; dat betekent dat boeken en medicijnen twee keer zo duur zijn als voorheen. Het is voor ons onmogelijk aan het worden om nog iets anders dan eten te kopen en voor vele anderen ligt het voedselpakket op semi-verhongeringsnivo. Buitenlanders betalen Rs. 1000 en meer aan huur voor huizen, zelfs de midden klasse hier die ongeveer zoveel verdienen per maand, zijn niet in staat om hier mee te concurreren.

Wat ziekenhuisvoorzieningen betreft, zijn de zaken ook niet erg hoopgevend. Private praktijken zijn weer opgericht door overheidsartsen, alhoewel verondersteld wordt dat ze

daar werken buiten hun normale diensturen, verdwijnen velen van hen en laten het werk voor hun assistenten. (...).

Incidenteel importeren we nu uien van jullie. Ze worden verkocht voor Rs. 2.80 per pound (blijkbaar verkopen jullie ze aan ons voor Rs. 1 per lb.). Onze eigen uien uit Jaffna kosten Rs. 8 per lb op dit moment. Je kan dus voorspellen dat we spoedig zulle stoppen ze te verbouwen en afhankelijk zullen zijn van importen. Dit zal waarschijnlijk bij meer goederen gebeuren zodat we voldoen aan de IMF-verlangens voor alle ontwikkelingslanden (afhankelijk blijven ten koste van alles). (...)

**"WIE
NIET KAN
HERVERDELEN
GOOIT ZIJN
EIGEN GLAZEN
IN"**

Dat is één van de vele krasse en unieke uitspraken, die zijn vastgelegd in het document: *Ondernemen in de jaren tachtig*.

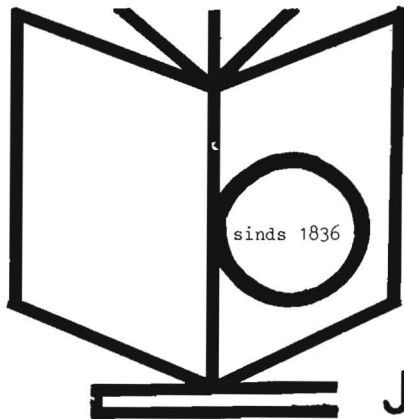
Ruim twintig topeconomen en top bestuurders werpen een blik op onze economie in de jaren tachtig. In een heldere zeer begrijpelijke taal.

Het Economisch Dagblad bundelde interviews en opstellen in een boekwerk, dat tegen de bijzonder lage prijs van f 8,50 kan worden aangeboden. „Ondernemen in de jaren tachtig” is alleen verkrijgbaar door storting/overschrijving t.n.v. Economisch Dagblad, Giro 2309400 Den Haag.

Economisch Dagblad

brinkman's

boekhandel

Jodenbreestraat 23 - kamer 2386
Amsterdam - Tel.: 020 - 525 4024

Alfred S. Eichner - The megacorp and oligopoly

The book provides both an explanation of inflation which has been bedevilled economic policy in the West since the end of world war II and a new micro-economic theory to purge Keynesian models of the Walrasian strain derived from Marshall's principles.

Cambridge UP 1977 prijs ca. f 51,30

Luigi Pasinetti - Lectures on economic production

This book comes back into prominence once again - not only as a continuation of the earlier works of the classical economists, but also as a critique of the prevalent positions of marginal economic theory.

Columbia studies, 1977 prijs ca. f 55,35

Democratie en efficiency

Dit boekje, samengesteld door de landelijke samenwerking economen, bevat de congrespapers van de landelijke economistendag gehouden op 3 september 1977.

Aspecten van het bedrijfsleven worden behandeld door Drs. R. Lubbers; aspecten van de overheid door Dr. C. Koopman; aspecten van de vakbeweging door prof. drs. H. ter Heide; en nog eens aspecten van de overheid door Prof. dr. R. Bannink. Het boekje wordt afgesloten met een uitgebreide samenvatting van de paneldiscussie met prof. dr. A. Wattel als leider.

Meulenhoff educatief 1977, prijs f 10,-

A. Koutsoyiannis - Theory of econometrics

This book is not a pure mathematics, dressed up with a few economic names for the variables, but an effort to introduce, to a large number of economists, tools, which will be of value to them in the practical business of their subject. It deserves a wide welcome.

Mac Millan 1977 prijs ca. f 40,80

Robert Solomon - The international monetary system 1945-1976

"Robert Solomon offers us a fascinating account of international monetary developments over the last two decades - personal, yet full of analytical insights and wisdom. His chronicle should be required reading for students of the subjects for years to come." (R.Cooper).

Harper & Row 1977 prijs ca. f 61,90

EKONOMIE
GEOGRAFIE
PLANOLOGIE
SOCIOLOGIE